

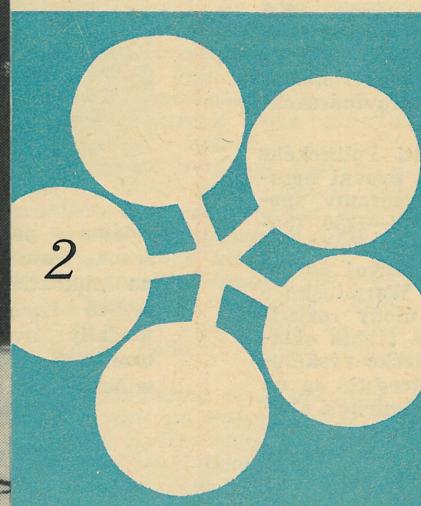
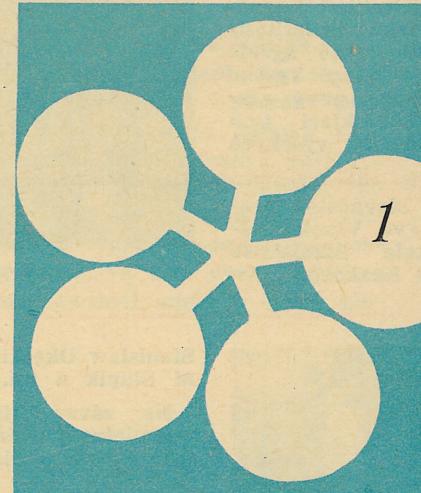
ZAVOD

KULTURNO SPOLOČENSKÝ ČASOPIS PAŽDIERNIK • OKTÓBER • ŘÍJEN • ČÍSLO 10 1974 ROKNÍK 17 cena 1 zl

PRED V. ZJAZDOM KSČas

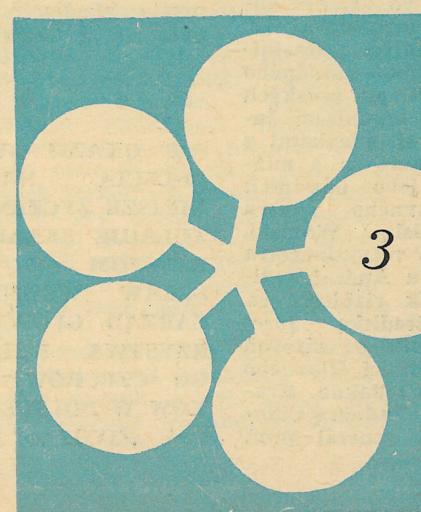
Clenovia Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku zvolili už delegátov na blížiaci sa V. zjazd Spoločnosti. Z mandátmi vo vreckách stretnú sa na zjazde tri generácie činiteľov: tí, ktorí pred vyše štvrtstoročím budovali základy našej krajanskej organizácie s tými, ktorí rastli so Spoločnosťou a jej široko rozvíjanou pôsobnosťou, ako aj najmladší, ktorí iba v poslednom období získali čestné meno aktivistov.

Získanie mandátu delegáta je dôkazom veľkej dôvery krajánov. Je to zároveň povinnosť

aktívnej účasti na práciach zjazdu. Na tomto najvyšom fóre sa budú riešiť základné otázky, akými, všeobecne povedané, sú: zhodnotenie doterajších výsledkov a načrtnutie nových zaujímavých foriem a smerov pôsobnosti, súhlasnej so stanovami. Na tomto poli želáme delegátom veľa zdaru a úspechov.

Jeseno-zimné a jarné obdobie prospievajú rozvíjaniu kultúrnej činnosti. Naše snímky, uverejnené vedľa, predstavujú fragment tejto pôsobnosti. Bude však dobre, keď činiteľa miestnych skupín KSČas využijú predzjazdové obdobie na zaktivizovanie nášho kultúrneho hnutia. Bude to najkrajší dar bližiacemu sa V. zjazdu KSČas v Poľsku.

1 V Poľskom kultúrnom stredisku v Bratislave bola 26. septembra otvorená výstava prác ľudového umelca kr. Andreja Gombóša, Člena ÚV KSČas a aktívistu miestnej skupiny v Jurgove. Na snímke kr. Gombóš v pracovni s učnami svojej „Akademie“, o ktorej sme už obošínejšie pisali. K výstave sa ešte vrátime.
Snímka S. Wdowiński

2 Významným podujatím pri príležitosti 30. výročia SNP boli folklórne slávnosti v Detve, ktorých sa zúčastnil nás spojený súbor piesní a tanca, existujúci pri OV KSČas na Orave. Na snímke: Oravčania na detvianskom pódiu.
Snímka F. Lašut

3 Uspešne začal rozvíjať svoju činnosť súbor piesní a tanca Miestnej skupiny KSČas v Kacvíne. Tento vyše 30-členný kolektív ochotníkov má svojom repertoári spisské a slovenské ľudové tance a piesne. Chceli by sme ho viак vidieť častejšie na scéne. Na snímke: súbor z Kacvína prezentuje jeden zo svadobných spisských tancov.
Snímka F. Lašut

V PROSPECH KRAJINY A L'UDÍ

Urýchlený rytmus práce vo všetkých oblastiach spoločensko-hospodárskeho života našej krajiny u nikoho už nevyvola prekvapenie. Zvykli sme si na rýchle tempo realizácie ctižiadostivých úloh v priemysle, poľnohospodárstve a v spoločenskom živote. Ten kto chce rýchlejsie ísť vpred, nemôže bráť ohľad na ročné obdobia, obdobie dovoleniek atď. Príklad dôslednosti, systematicnosti a pracovitosti ide „zhora“.

Od polovice júla do polovice septembra t.r. sa konalo desať zasadnutí Politického byra, v tom tri zasadnutia spoločné s Predsedníctvom vlády. Rokovali o viac ako 30 témeach z oblasti ekonomiky, spoločensko-politickej života a medzinárodných otázok. Keď sledujeme tematiku zasadnutí najvyššieho medzi plenárnymi zasadnutiami ÚV výkonného orgánu strany — upozorňuje na seba nielen podstatný pre krajinnu charakter tém, ale aj to, že rokuje o aktuálnych, najsúrnejších otázkach. Príkladom toho je bežné posudzovanie žatevnej kampane.

Každý mesiac Politické byro ÚV PZRS si vypočúva informácie Plánovacej komisie o bežnej realizácii spoločensko-ekonomickej úlohy v priemysle, doprave a stavebnictve. Vedenie strany starostivo sleduje každodenný rytmus práce národa, schvaľuje všeobecné a často podrobne rozehodnutia, zlepšuje mnohé oblasti nášho života.

Už niekoľko mesiacov trvajú prípravy na plénium ÚV PZRS, ktoré bude rokoval v októbri t.r. o komplexnom programe hospodárenia potravinami a rozvoji poľnohospodárstva. Táto témá vyplýva z uznesení VI. zjazdu strany, jej dôležitosť a aktuálnosť sú zrejmé pre každého z nás.

V júni Politické byro a Predsedníctvo vlády na spoločnom zasadnutí prerokovali návrh smerov rozvoja potravinárskeho priemyslu v rokoch 1976—1980, ako aj do roku 1990. Uloha potravinárskeho priemyslu v hospodárení potravinami stále rastie. Už teraz okolo 75% potravín prichádza na naše stoly prostredníctvom potravinárskeho priemyslu, t.z. sú spracované. Na nákup potravín určuje spoľočnosť okolo 43% celku výdavkov. Požiadavky na potraviny stále stúpajú; tento proces bude aj ďalej pokračovať. Za posledné tri roky tempo rozvoja potravinárskeho priemyslu je 3,5-násobne vyššie ako v minulej päťročnici. V mnohých oblastiach potravinárskeho priemyslu tento rok splnia úlohy naplánované na splnenie koncom roku 1975. V tejto päťročnici o.i. vybudujeme: deväť moderných mäsových závodov, osem veľkých udeiní, 46 mliekárskych závodov, 27 obilných sil, 13 výrobní priemyselných krmív, ako aj desiatky menších objektov.

Program rozvoja potravinárskeho priemyslu — prihladájúc k rýchlo rastúcim požiadavkam trhu — predpokladá aj ďalej vysoké tempo prírastku výroby potravín. V štruktúre výroby tohto priemyslu zvýši sa podiel odvetví vyrábajúcich vysoko zušľachtené výrobky, ako aj spracúvajúcich živočišné suroviny. Najvyššie tempo rastu spotreby nastane v takých výrobkoch, ako mlieko, mäso, ryby a vajcia. Predpokladá sa, že poklesne spotreba zemiakov a obilných výrobkov.

Najväčšie investičné náklady budú určené na rozvoj mliekárskeho, hydinárskeho, mäsového a rybného priemyslu. Veľa pozornosti venovali v programe takým oblastiam ako rozšírenie krmovinárskeho a utilizačného priemyslu (ešte stále vychádza navnivoč veľa surovínových odpadov, ktoré môžu byť využité ako krmoviny o.i. mäsné odpady, sŕvátka, šrot atď.), nadrobene zaostalosti v doprave, rozvoj výroby moderných obalov.

V septembri Politické byro rokovalo o programe rozvoja výroby strojov a zariadení pre poľnohospodárstvo, potravinársky priemysel, obchod a gastronómiu do roku 1990. Niekonásonobný rast počtu strojov v poľnohospodárstve prispieje k zdvojnásobeniu poľnohospodárskej výroby. Rýchly rozvoj výroby náradia pre potravinársky priemysel, obchod a gastronómiu umožní úspešný rozvoj potravinárskeho celku v našej krajine.

V posledných mesiacoch tematika zasadnutí Politického byra bola obohatená o nové, doteraz na tejto úrovni nerokované problémy. Prerokovali a schválili programy spoločensko-hospodárskeho rozvoja v rokoch 1976—1980 (buďca päťročnica) vojvodstiev: Katowického, Krakovského, Poznanského a Olštinského (a predovšetkým rozvoj poľnohospodárstva a potravinárskeho priemyslu na Warmińsku a Mazursku). Programy obsahujú ctižiadostivé úlohy rozvoja a modernizácie priemyslu a poľnohospodárstva týchto oblastí, rozšírenie infraštruktúry, rozšírenia vedecko-výskumných, didaktických a kultúrnych stredísk. Sústreďujú sa na ďalšom zlepšovaní pracovných a životných podmienok obyvateľov, prihladájú k požiadavkám žien, mládeže a starších ľudí. Politické byro s uznaním zdôraznilo vlastenecký postoj a veľký vklad všetkých pracujúcich týchto oblastí do rozvoja krajiny a zároveň vyjadrielo presvedčenie, že obyvatelia týchto vojvodstiev tak, ako vždy v uplynulom tridsaťročí, vynaložia všetky sily, aby plne realizovali stojace pred nimi úlohy.

Debata vedenia strany o výskumno-rozvojových programoch je spojená s prácammi nad dlhorčným, perspektívny programom rozvoja krajiny. Realizácia výskumno-rozvojových programov zaistí Poľsku čestné miesto medzi vysoko rozvinutými krajinami.

Veľkú pozornosť venuje vedenie strany otázkam výchovávania a vzdelávania mladého pokolenia. Dôkazom toho je fakt, že Politické byro každý rok ocenuje priebeh školského roku na základných a stredných školách, ako aj na vysokých školách. V posledných týždňoch Politické byro si vypočulo vlastné informáciu o priebehu školského roku 1973—74 a o prípravách k práci škôl všetkých stupňov v školskom roku 1974/75. V oblasti rozvoja základného a stredného školstva mimoriadnu pozornosť sa venuje vyrovnananiu úrovne škôl v mestách a na vidieku. Cestou k tomu je systematické zvyšovanie počtu zberných obecných škôl na vidieku. Tento rok začne sa vyučovanie na viac ako 400 nových obecných zberných školách. Celkovo ich bude už viac ako 1200 a zahrnú okolo 50% všetkých žiakov na vidieku.

V otázkach vysokých škôl smernice Politického byra sa sústreďujú o.i. na ďalšom zlepšení organizácie procesu vzdelávania, zlepšovaní didaktickej a sociálnej základnej vysokých škôl, ako aj na ďalšom zdokonaľovaní ideo-výchovnej činnosti pracovníkov a študentov na vysokých školách.

W.T.

Bulharsko oslavovalo nedávno 30. výročie oslobodenia a výstavstva revolúcie, ktorá uviedla túto krajinu na cestu výstavby socializmu. Na snímke: prvý tajomník ÚV KSB počas prejavu pri príležitosti otvorenia novej ústrednej stanice v Sofii.

Snímka: CAF-BTA

K 30. VÝROČIU SNP

Pri príležitosti 30. výročia Slovenského národného povstania prvý tajomník ÚV PZRS Edward Gierek, predsedu Štátnej rady Henryk Jabłoński a predsedu rady ministrov Piotr Jaroszewicz poslali vedúcim predstaviteľom Československej socialistickej republiky, generálnemu tajomníkovi ÚV KSC Gustávovi Husákovovi, prezidentovi ČSSR Ludvikovi Svobodovi a predsedovi vlády Lubomírovi Štrougalovi telegram s horúcimi pozdravmi pre vedenie Československej socialistickej republiky a pre národy ČSSR.

Slovenské národné povstanie — čítame v telerame — patrí k najslávnejším kapitolám súčasných dejín Československa. Bol to hrdinský skutok slovenského národa, ktorý pod vedením komunistickej strany svojim ozbrojeným vystúpením významne prispel do boja s fašizmom, do boja za slobodu, pokrok a priateľstvo medzi národmi.

Slovenské národné povstanie bolo neodlúciteľnou súčasťou svetového boja s fašizmom, vytvorilo základy ľudovodemokratického zriaďenia, začalo proces národnodemokratickej revolúcie v Československu a sformovalo zásady obnovenia Československej republiky ako spoločného štátu rovnoprávnych národov Čechov a Slovákov.

Účasť Poliakov v hrdinských bojoch slovenských povstalcov bol prejavom interнациональнnej solidarity a vzájomnej podpory našich národov v boji proti spoločnému nepriateľovi, hitlerovskému fašizmu.

Z týchto bojov — hovorí sa ďalej v telerame — sa zrodilo srdečné bratstvo v zbraňi a priateľstvo našich národov, ktoré po oslobodení hrdinskou Sovietskou armádou vykročili pod vedením svojich strán na cestu výstavby socializmu.

Snímek CAF

Stanisław Okęcki, pluk. Antoni Slupik a iní.

Na záver stretnutia bol priemetnutý československý film Piešť o Slovensku.

Známa poľská šprinterka Irena Szewińska vybojovala na ľahkoatletických majstrovstvách Európy v Ríme tri medaily: dve zlaté a jednu bronzovú. Na snímke: Szewińska víťazi v behu na 100 m.

Snímka: CAF-Photofax

SERDECZNIE GRATULUJEMY!

30 lat
Milicji Obywatelskiej
i służby bezpieczeństwa

W związku z 30-leciem powołania Milicji Obywatelskiej i służby bezpieczeństwa w całym kraju odbyły się jubileuszowe uroczystości. Głównie uroczystości jubileuszowe MO i SB odbyły się 4 bm. w Warszawie. W siedzibie Komitetu Centralnego Partii i Sekretarza KC PZPR — Edward Gierek przyjął delegacje resortu spraw wewnętrznych. W Belwederze wręczono aktu nominacyjne generalów. Minister Spraw Wewnętrznych Stanisław Kowalezyk otrzymał akt nominacji na stopień generała brygady. Członkowie kierownictwa partii i państwa spotkali się z weteranami walki o utrwalenie władzy ludowej w Polsce i z zasłużonymi funkcjonariuszami MO i SB. Spotkanie to poprzedziło uroczystą akademię, która odbyła się w Teatrze Wielkim.

MELCHIOR WAŃKOWICZ NEZIJE

10. septembra t.r. zomrel vo Varšave jeden z najvynikajúcejších poľských spisovateľov a publicistov Melchior Wańkowicz. Žil 82 roky a do posledných chvíľ svojho života aktívne pracoval. V vojnovom období napsal vyše 60 kníh, ktorých celkový náklad dosiahol vyše 1,5 mln exemplárov.

Snímka: CAF

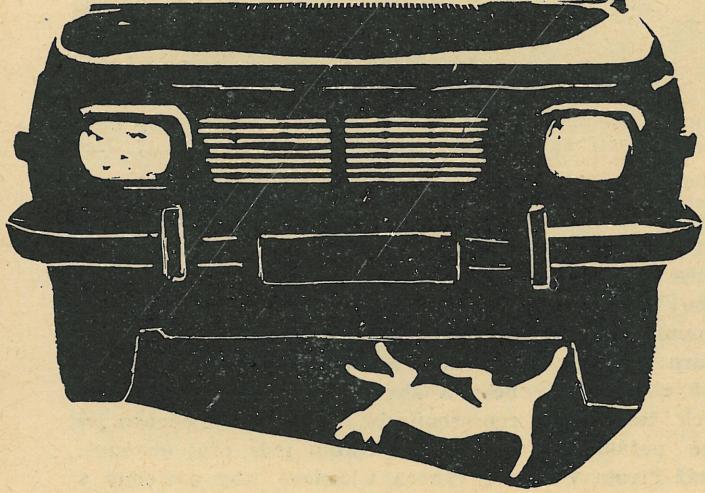
STRETNUTIE V Č. KULT. STREDISKU

V Československom kultúrnom stredisku vo Varšave konalo sa 3. septembra t.r. stretnutie bývalých účastníkov Slovenského národného povstania s aktivom poľských mládežnických organizácií. Informáciami a spomienkami z obdobia povstania sa s mládežou delili jeho účastníci: predseda Hlavného výboru ZBoWiD Stanisław Wroński, kultúrny atašé veľvyslanectva ČSSR v Poľsku Andrej Jednák, námestník riaditeľa čs. kultúrneho strediska Jozef Macko. Stretnutia sa zároveň zúčastnili tajomníci Hlavného výboru ZBoWiD Jakub Krajewski a pluk. Tadeusz Chłopecki, ako aj generál prof.

BRUNO FISCHER

NAJPRV ZAHYNUL PES...

(POKRAČOVANIE Z PREDOŠLÉHO ČÍSLA)

„Bernie, som proti akémukoľvek vyjednávaniu,” vyhlásil. „Verím, že ju dostanem na slobodu.”

Veril! Dival som sa naňho, ako tam stál, ošmelý a krehký, so stisnutými perami a s tým večne hladkým výrazom. Bol najlepším právnikom v East Billforde, ale bol to malé mesto a za jeho chotář Cannonova povest nesiahala. Nepokladal Dot za nevinnú — nikto ju za nevinnú nepokladal — ale neváhal riskovať jej život, aby v senzačnom hrdelnom procese získal slávu.

„Pozhváram sa s ňou,” povedal som štátnemu zástupečovi.

Ricardo ma zaviedol hore do malej práznej miestnosti, kde bolo iba zopár stoličiek. Nechal ma tam samotného. O chvíľu dozorkynia priviedla Dot.

Okolo očí a úst mala vrásky prezádzajúce únavu, ale bola krásna. Bol to nádherný pocit držať ju v náruči a bozkať ju. Elektrické kreslo, pomysel som si tupo, ale nekonečné roky vo väznici by boli pre ňu smrťou za živa.

O chvíľu sa mi vymkla z objatia.

„Fajčila by som, milý,” povedala mi.

Keď som jej zapálil, sadla si, skrižila nohy a hlboko vdýchla dym.

„Vrávia o mne čosi desné,” poznamenala.

Znelo to rozhorčene. Nie poľakane, ani sklesle, len urazene, že ju môžu obviňovať z nejakého zlého činu.

„Dokonca tvrdia, že Emmett bol mojim milencom, dodala zlostne.

„A bol?”

Len čo som to vyslovil, nenávidel som sa za túto otázku. No musel som to vedieť.

Stiahla obočie.

„Myslíš si to hádam aj ty, milý?”

„Povedz mi to, Dot.”

„Nebol.” A znova to rozhorčenie. „Emmett znamenal pre mňa veľmi málo, aj keď som sa s ním niekoľkokrát zabávala, kým som si ta vzala.”

Nahol som k nej, vzal jej tvár do dlani a zadíval sa jej hlboko do belasných očí. Hľadela vážne a úprimne.

„Zabilas ho, Dot?”

„Nie.”

„A čo tá krv v aute?”

„Pochádza od psa, ktorého som zadlívila.”

Policajné vyšetrovanie však dokázalo, že v aute krvácal čovek, a nie pes. Bolo nezmyselné predpokladať, že by vo vsetkom hovorila pravdu a len v tomto jedinom klamala, vtedy všetko navzájom súviselo. Zúfalo som sa snažil veriť, že je nevinná, ale hlboko v duši som si tým nebol istý.

Vystrel som sa. Bola mojou ženou — a ja som ju miloval.

„Budem sa brániť,” povedal som.

Keď som sa vrátil do pracovne štátneho zástupcu, čakali na mňa tí istí traja ľudia.

„Tak čo,” spýtal sa Fair. „Dohodneme sa?”

„Nie,” odsekol som mu.

Ricardo si vzdyhol. Fair buchol pásľou do stola.

„No dobre, bude to teda vražda z nízkych pohnutok.”

Obrátil som sa mu chrbotom. George Cannon ma nasledoval na chodbu a položil mi ruku na plece.

„Dáme im po pysku,” vyhlásil. „Som si celkom istý, že sa Fairovi nepodarí zostaviť porotu, ktorá by ju odsúdila na smrť. Ak mi Dot pomôže, vyziazneme z toho rozsudkom, že čin spáchala v náhľom pomätení zmyslov. Poviem jej presne, čo má vysvedať, a ak sa bude toho držať...

„Je nevinná,” prerušil som ho a odišiel som.

Chcel som ujsť jeho právnickej logike, ale nemohol som ujsť svojim hrozným pochybnostiam.

Emmett Walker mal rád pekné ženy, ale oženil sa s nepeknou. Ako zástupečník poisťovne sa mu veľmi nedarilo. To, že bol manželom bohatej ženy, bol preňho finančne dôležitejšie a výnosnejšie.

Ida Walkerová bola tučná. Aj jej tvár tomu zodpovedala. Keď mi otvorila dvere, nevyzerala ako trúchliaca vdova. Hovorila o všetkom otvorené.

„Ved' nie som hlúpa,” povedala mi. „Vedela som, že ma Emmett ustavične podvádzal.”

„S Dot?” spýtal som sa a pozeral uprene na koberec.

Idin hlas znel mierne.

„Nie, Bernie, vašu ženu som nikdy nepodozrievala.” A potom dodala: „Ale manželka sa o tom dozvie vždy posledná.”

Alebo manžel, pomysel som si. Ticho, čo zavádlo, bolo pre mňa trápnejšie ako pre ňu. O chvíľu som sa spýtal, kedy mal prísť Emmett včera večer po ňu.

„Presne sme sa nedohodli. Povedal mi, že má prácu v kancelárii, a o pol deviatej ma dovezol na bridžový večierok. Povedal mi, že sa poušuje vratiť pred desiatou, lebo sa chce u Cannonovcov pozerať na televízor, vysielať totiž prenos z pästiarskeho zápasu. Keď do jednej neprišiel, nechcelo sa mi už čakať a George ma odvezol domov.”

„Neznepokojovalo vás, že Emmett neprišiel?”

„Znepokojovalo?” Ida Walkerová skrivila pery. „Tak, ako si vy myslíte, som sa neznepokojovala. Predpokladala som, že je s nejakou ženskou. Potom ma polícia vytiahla z posteľ a povedala mi, že je mŕtvy.”

Vstal som a Ida ma odprevadila k dverám.

„Väčšmi futujem Dot ako Emmetta,” pevedala. „Zaslúžil si, čo sa mu stalo. Ten lump mal užien šťastie a vedel ich obalamutíť. Ved' aj ja som mu veľa prepáčila. Bola som ochotná spokojiť sa s omrvinkami, ale nebanujem, že je mŕtvy.”

Rozmýšľal som, čo všetko a nakoľko mu naozaj prepáčila.

Edith Bauerová bola Dotina najlepšia priateľka. Bola veľmi citlivá, jemná žena a postavou pripomíala krásnu porcelánovú figúrku. Keď som jej povedal, že Dot majú obžalovať z vraždy spáchanej z nízkych pohnutok, rozplakala sa.

Bol tam aj jej manžel. Herman býval tak blízko pri strednej škole, kde vyučoval prírodné vedy, že na obed chodieval domov. Zastihol som ich za stolom.

Keď si Edith utrela oči, spýtala sa ma, či by som s nimi niečo nezjedol. Pokrútil som hlavou. Túžil som iba po káve. Sadol som si k nim a spýtal sa Edith, či niektorá z tých štyroch žien, čo hrali bridž, na chvíľu neodiašla.

„Z domu?” odpovedala otázkou a zachmúrila sa.

„Alebo aspoň z izby.”

„Iste iba na minútu-dve,” odpovedala. „Hrali sme bridž asi tak od tri štvrté na deväť takmer do jednej. Urobili sme si, prirodzene prestávkou, aby sme niečo zjedli, ale aj vtedy sme boli všetky v jednej miestnosti.”

„Kto podával občerstvenie?”

„Marie Cannonová — samozrejme. Ale preto nemusela vysťať z domu.”

„Ako ste začali hrať už o tri štvrté na deväť, keď Dot prišla až po deviatej?”

„Dovtedy ako štvrtý hral George Cannon,” vysvetlila mi. „Nebol tým nadšený a len čo Dot prišla, prenechal jej svoje miesto a šiel do svojej dielne v suteréne. Rád stoláčki a ukazoval nám skrinku na gramorádio vyrobenú zo svetlého duba. Bola naozaj krásna a...” Nedokončila vetu. „Ako môžem v takejto chvíli rozprávať o kuse nábytku?” vyčítala si a rozvzlykala sa.

Obrátil som sa k Hermanovi. Jeho buclatá tvár vyzerala zamyslene, hoci pokojne prežíval.

„A kde ste boli včera večer vy, Herman?” spýtal som sa ho.

„Doma. Chcel som si prečítať všeličo, čo som zameškal.” Vzal si z taniera kúsok paradajky. „Prečo je do dôležité?”

„Lebo Dot nebola pri bridži jediná žena, čo chodievala s Emmetom Walkerom,” odvetil som opatrne.

„Tým myslíte mňa,” poznamenala Edith. „Keď som bola malá, bola som doňa celá pobláznená.” Rýchle vstala — mne sa zdalo, že prírychle — a šla do kuchyne pre kávovú kanvicu.

Herman zabudol dať nabodnutú paradajku do úst.

„Čo vám chodí po ume?” spýtal sa.

„Vlastne ani neviem,” zamrmrial som.

A bola to pravda. Tápal som v tme, usilujúci sa odvratíť vinu od Dot na niekoho iného. Na kohokoľvek.

Potom som navštívil Marie Cannonovú. Bola to kyprá, pomalá žena, priľahujúca a pútajúca mužské pohľady, takže krajšie ženy ostávali neuspomnutej. Prijala ma v župane s tesným vysokým driekom a hlbkým výstrihom zdôrazňujúcim jej pôvabu. V ruke mala zhľúvanú vreckovku a len čo som vošiel, rozplakala sa práve tak ako Edith Bauerová, lebo aj ona bola Dotinou dôverou priateľkou.

„Neviem si predstaviť, že by Dot niekoho chladnokrvne zabila,” vyhlásila. „Musela to byť nehoda, alebo sa to stalo v náhľom pomátení zmyslov.”

Neškriepil som sa. Prišiel som sa vypýtovať. Predovšetkým som sa chcel od nej dozviedieť, či Dot bola veľmi rozrušená, keď k nim večer príšla.

Marie chvíľu uvažovala.

„Zdalo sa mi, že je trochu zadýchovaná, ale nič viac. George dohrál partie, kým jej prepustil miesto, a ona nám medzitým celkom pokojne porozprávala, že zabila psa.” Marie otvorila ruku a dívala sa uprene na mokrú vreckovku. „George sa boji, že na porotu zle zapôsobi, že si Dot tú historiku o zabatí psa pripravila už vopred.”

Kto si prichádzal dole schodami. Keď do izby vošiel George, obaja sme sa k nemu obrátili. Stál pred námi vo vyblednutom kúpacom plášti a starých papučiach.

„Prišiel som si zdriemnuť,” vysvetľoval. „Spal som v noci na dnešok iba pári hodín, lebo ma zbudilo vaše telefonovanie.” Pozrel na mňa. „Ani vám by, Bernie, nezaškodiť trochu spánku.”

Spat? Ako by som mohol spať, keď sa Dot sužuje medzi štyri stenami?

„Prečo by bola Dot tvrdila, že tam, kde v skutočnosti nechala mŕtvolu, nechala zabitého psa?” spýtal som sa. „Keby bola Emmetta zabila, bola by vedela, že namiesto psa tam nájdú jeho mŕtvolu.”

George mykol plecom.

„Vedela, že ju zbadal Wilcox, keď vychádzala z krovia, a že keď nájdu mŕtvolu, Wilcox si hneď domyslí, o čo ide. Úplne ju to vyviedlo z kolají.”

„Marie vráví, že keď sem prišla, nevyzerala vôbec rozrušené.”

„To je pravda,” súhlasil George. „Lenže v žene ako Dot sa nikto nevyzná. Je vždy akoby udychčaná, nepokojná a rozrušená. A nezabúdajte, Bernie, že je sice krásna a pôvabná, ale aj vrkvává. Možno sa jej tá blázivá historika zdala vtedy dobrým vysvetlením, ale Dot nie je veľmi logická.”

Nie je vôbec logická, pomysel som si: jej vrkvavosť ma už často mrzela. Teraz to môže znamenať jej smrť alebo žalár. Odrazu som bol taký ustať, že som sa ledva udržal na nohách. Opred som sa o televízor, a vtom mi zišlo na um, že včera večer Emmett Walker chcel na tejto obrázovke sledovať pästiarsky zápas. Povedala mi do Idy.

„Najväčší dôvod zabiť Emmetta Walkeru mala jeho žena,” vyhlásil som zrazu.

Marie si prudko sadla.

„Áno,” zašepkala. „Chcete povedať, že to mohla uboriť, skôr než sem prišla?”

„Je to možné,” odvetil som. „Mimochodom, kde našli Emmetovo auto?”

„V jeho garáži,” odpovedal George. „Polícia si myslí, že odviezol ženu sem, vrátil sa domov a Dot sa potom poňa zastavila svojím autom.” Pokyvoval hlavou. „Aj ja som uvážil všetky možnosti, Bernie, ale napokon viedie všetko k Walkerovej krvi vo vašom aute a k Dotinej absurdnej historike o psovi.”

Ani ja som neuvažoval logicky. Dival som sa na Marie — rozfahovala vreckovku, aby si utrela nos — a na Georgea, ktorý mrzute stislos pery.

„Urobim všetko, čo je v mojich silách, aby som zachránil,” vyhlásil George. „Je dosť pravdepodobné, že by mohla byť oslobodená v medziach zákona.”

Pravdepodobné — čosi ako v hazardnej hre. Ide o to, či Dot zomrie, alebo prežije dlhé roky v žalári, alebo ju prepustia so znamením, že na jej rukach lipné krv.

V ich očiach sa zračil súcit. Súcit so mnou aj s Dot. Nevydržal som to, preto som sa s nimi rozlúčil a odišiel.

Niekedy, keď ma unavilo celodenné vyučovanie a chcel som si pokojne prečítať noviny, dráždilo ma Dotino ustavičné a bezvýznamné štebotanie. Teraz, keď som nepočul jej hlas, bol dom hrozne prázdný. Vrátil som sa domov, ale nemohol som tam bez Dot vydrižať. Už-uz som odchádzal, keď ktosi zazvonil.

Pred dverami stál desaťročný chlapec — Larry Robins, syn drogeristu zo susedného bloku.

„Pán Hall, nevideli ste malého čierneho psa?” sp

fónnej búdky a zatelefonoval som detektívovi Ricardo na polícajné veliteľstvo.

„Mohli by ste hneď prísť tam, kde sa včera večer našla mŕtva Emmetta Walkerová?“ spýtal som sa ho.

„Našli ste niečo, pán Hall?“

„Ešte neviem, — odpovedal som. Ale ak niečo najdem, chcel by som vás mať ako svedka.“

Ponáhal som sa späť ta, kde buldozér rozrýpal asi pätnásť metrov široké pole začínajúce sa pri kroví pozdĺž cesty. Hoci sa zarezával asi meter do hlbky a rozrýpal už asi šesť metrov poľa, vyskal bludné balvany. Chodil som vedľa rýpadla a nedbal som, že sa borím do uvoľnenej zeminy.

Kým prišiel Ricardo, rozrýpaná plocha sa zdvojnásobila. Bruškatý detektív sa tåckavo terigal cez rozoranú zem. Pozeral zadumanie na plaziaci a kolesmajúci sa buldozér a zhlobka si vzdychol.

„Viera prenáša hory, však, pán Hall?“ poznamenal sucho.

Povedal som mu, čo som sa dozvedel od Larryho o stratenom psovi.

„Prečo ste neprišli na políciu, aby to dala sama prekopasť?“ spýtal sa dôrazne.

„Proste preto, lebo by sa museli splniť všetké formality, kým by sa polícia rozkývala, ak by sa vôbec rozkývala.“

Ricardo si zamyslel trel bradu.

„Pozemok patrí Gridleymu. Nebude sa mu páčiť, čo tu robíte.“

„Povolil mi to, Zaplatím mu za to a slúbil som mu, že dám zas všetko do poriadku, až...“

Vtom vodič buldozéra čosi zakričal a zoskočil zo sedadla. Ricardo a ja sme sa rozbehli k nemu. Pod prstou bolo vidieť kúsok kože s čierrou srsťou.

Na to sa nedalo nič povedať. Pre mňa mal nález mŕtveho psa rozhodujúci význam, ale pre detektívovu neznamenali nič. Povedal som vodičovi buldozéra, aby zeminu nahrnul späť, a zamieril som k svojmu autu, ktoré mi polícia vrátila pred niekoľkými hodinami, ale bez koberca s krvavými škvŕnami.

Ricardo šiel vedľa mňa.

„Ja by som pre svoju ženu urobil asi to isté,“ povedal súcitne. „Ale bol by som bystrejší a prefikanejší.“

Na okraji cesty som sa prudko obrátil a pozrel som mu do očí.

„Vy ste teda bystrejší! Ale nie ste bystrý natoľko, aby ste videli, že nejaká historka môže znieť tak nepravdepodobne, že musí byť pravdivá. Moja žena nie je taký blázon, akého sa z nej snažíte všetci urobiť.“

Ricardo dlho mlčal a jeho čierne oči boli zadumané. Nie je zlým chlapom, pomysel som si. Nie je jedným z tých zastraňujúcich a rozdrapujúcich sa polícajtv. Snaží sa urobiť to, čo pokladá za správne.

„Ak je historka vašej ženy o psovi pravdivá, prichádza do úvahy iné riešenie,“ uvažoval nahlas, dívajúc sa späť na kúsok kože s čierrou srsťou.

„Je naozaj načase, aby ste to pochopili.“

Zrazu sa na mňa uškrnul.

„Počkajte tu. Musím vziať toho psa so sebou. Mohol by to byť dôkaz.“ A vykročil na rozrýté pole.

Znenazdajky mi napadlo, že by som mohol vykonať viac, než môže polícia, a kým ma Ricardo dohoní, budem ho už môcť niečim prekvapíť. Sadol som si za volant a rýchle som vyrazil.

„Stalo sa to asi takto,“ pokračoval som. „Včera večer ste šli do kuchyne pripraviť občerstvenie. Cez okno ste videli, že prichádza Emmett Walker, aby si u vás pozrel televízny prenos z pästiarskeho zápasu. Vyklzali ste kuchynskými dverami, aby ste s ním mohli hovoriť.“

„Ja som ho nezabil!“ vybuchla. „Dajte mi pokoj!“

„Vy ste ho nezabil,“ súhlasil som. „Nezabilu ho žiadna zo štyroch žien, čo boli v dome, lebo ani jedna nebola vonku tak dlho, aby mohla mŕtvu odvieziť. Ale v dome bola ešte jedna osoba — váš manžel.“

Vtedy som zbadal, že vonku pri okne, z ktorého bolo vidieť na verandu, stojí mužská postava. Ricardo tam všetko počúval.

„Nie, nie!“ plakala Marie.

„Ale áno“, nástojl som. „Len tak sa to mohlo stať. George bol v suterénu a robil skrinku na gramorádio. Bol som tam dole niekoľkokrát. Na úrovni zeme je tam okno obrátené k vchodu. George videl, že ste vybehli z kuchyne a že ste sa stretli s Emmettem. Možno ste ho bozkali. Možno ste si s ním dohovorili schôdzku. Potom ste sa vrátili do kuchyne a podali ste hosfom občerstvenie. Emmett čakal vonku, aby nevkročil do domu zároveň s vami, lebo nechcel vzbudiť v svojej žene nejaké podozrenie. George vyšiel zo suterénu garázovými dverami, v ruke kladivo alebo nejaký tažký nástroj, ktorý schytí v dielni.“

Marie plakala. O chvíľu sa rozhovorí a Ricardo to vypočuje.

Pozrel som rýchle k oknu a všimol som si, že Ricardo sa postavil ináč, lebo obrys mužskej postavy boli zreteľnejšie.

Lenže to neboli Ricardo. Detektív mal bruško a tučné boky, kým muž za záclonou bol chudý a slabý. Bol to George Cannon; videl stáť moje auto pred domom a ticho sa vkradol na verandu.

Nuž dobre, nech to teda počuje. Možno sa zrúti zároveň s Marie. Alebo ujde, čo sa bude rovnať priznaniu.

Obrátil som sa znova k Marie.

„Čiže George Cannon zabil Emmetta Walkera v slepej, žiarlivej zúrivosti. Ale čo s mŕtvou? Počul Dot rozprávať, že zabila psa a že ho nechala pri ceste. Hneď mu napadlo, že by mohol odvratiť od seba podezrenie a zvaliť všetko na Dot. Odvliekol mŕtvu do Dotinho auta, krváčajúca Emmettova hlava sa mu totiž hodila do plánu. Odviesol sa ta, kde Dot nechala psa, našiel ho a zahrabal ho do zeme za krovím. Nemiesto psa nechal tam Emmettovu mŕtvu. Vrátil sa, odviesol Emmet voz k Emmettovmu domu a späť šiel pešo. Na to všetko potreboval dosť času, ale vy ste boli zaujaté hrou a nevedeli ste, že odšiel. Možno nechal niektorý stroj v dielni bežať, aby ste hore počuli a mysleli, si že pracuje dole v dielni.“

„Tá hanba! Nariekala Marie. „Ten škandál!“

Vtom som zbadal revolver. George Cannon vonku za oblokom ho držal v kostnej ruke. Opred si ho o bok. Lúče zapadajúceho slnka sa odrážali od hlavne.

Dych sa mi zasekol v hridle. Pokúsiť sa o útek bol beznádejné. Zachrániť ma mohli iba slová a predstieranie, že neviem, že sa schováva za oknom.

„Teda preto ste ho chránili, hoci zavrádzil človeka, ktorého ste milovali,“ pokračoval som. „Vedeli ste, že ho zabil George. Vedľa ste Emmetta videli o desiatej pred domom a iste ste si domysleli, že inak to nemohlo byť. Ale boli ste ochotná nechať Dot zomrieť za Georgeov zločin.“

Celá sa triasla.

„George povedal, že ju z toho vyseká. Keby Georgea postavili pred súd, bol by to hrozný škandál. Kde-kto by vedel, že Emmett bol môjím.“ Hlas sa jej celkom zlomil.

Ked som hovoril, díval som sa na Marie, ale v skutočnosti moje slová boli určené tomu, kto stál vonku s revolverom v ruke.

„Polícia pozná pravdu. Ked sa našiel zabity pes, nebolo fažké všetko si domyslieť. Policia je už na ceste...“

Vonku ktosi skríkol. Muž pri okne sa obrátil. Chudá postava Georgea Cannonu vynikla naplno. Bolo vidieť, že si revolver priložil k sluchámu.

Výstrel nebol veľmi hlasný. Nato sa George Cannon zrútil a jeho telo zmizlo pod okenným rámom. Videl som, ako Ricardo beží po schodoch na verandu.

Vybhol som aj ja. Ricardo sa díval na mŕtveho Cannonu.

„Zastrelil sa, ked ma zbadal,“ povedal Ricardo. „Zrejme si myslí, že ho prichádzam zatknuť.“

„Áno,“ zamrmial som. „Priviedol som ho k tomu, aby si to myslil.“

Pozrel na mňa nahnevanými čiernymi očami.

„Prečo ste nepočkali na mňa?“

„Čo na tom teraz záleží?“ odvetil som, odvraťajúc sa od mŕtveho Georgea Cannonu.

V dome zúfal vzlykala Marie.

„Myslím, že nezáleží,“ riekoval Ricardo mierne a vošiel do domu.

Stal som si až k schodom na verandu, aby som nebol priblížko pri mŕtvole. Mysiel som na to, že o chvíľu budem môcť Dot odvieziť domov.

A Larrymu Robbinsovi kúpim iného psa.

Preložil EUGEN KLINGER

Bolo to asi pätnásť metrov ďalej dozadu takmer kolmo od miesta, kde sa našiel mŕtvy Walker.

Ricardo sa zohol, odhrnul prsf a za nohu vytiahol mŕtve zviera. Doteraz som toho malého psa nikdy nevidel, ale popísala mi ho Dot a Larry Robbins.

Dot nemala zmysel pre logiku, ale zato povedala pravdu. Zrazu mi bolo dobre. Tak dobre, ako ešte nikdy v Živote.

„Teraz už hádam, veríte, že moja žena zabila psa.“

Ricardo sa vystrel a oprášil si ruky.

„Prečo by som mal veriť?“

„P-p-re-čo?“ povedal som zajakavo, neveriac vlastným ušiam. „Či neveríte ani tomu, čo vidíte na vlastné oči?“

„Vidím mŕtveho psa, ale pritom viem, že ten pes celkom iste neurobil dvoje: Nekrvácal vo vašom aute a nenechal Walkerovu mŕtvu v kroví. Zdá sa mi, že viem, ako sa pes dostal sem.“

„Zakopal ho tu vráh.“

Ricardo sa usmial.

„Chceli by ste, aby sme si to mysleli. Keď ste dnes zavčas ráno odišli z polícajného veliteľstva, zaúmienili ste si zachrániť ženu tým, že urobíte niečo, aby jej vymyslená historka znela pravdivu. Našli ste čierneho psíka, zabili ste ho a tu zahrali. Potom ste predstierali, že ste ho našli.“

Vodič buldozéra počúval s otvorenými ústami. A moju radostnú náladu vystriedala trpká zlosť.

„Dáte psa prezrief a pitvaf?“

„Isteže, pán Hall, hoci sa pravdepodobne nezistí, či ho zabilo auto alebo niekto palicou.“

Otvorila mi Marie Cannonová. Tie ostré výrazné vrásky okolo očí a úst sa jej za pár hodín prehlbili.

„George nie je doma.“ povedala mi.

„Prišiel som za vami,“ odvetil som.

Zaviedla ma do obývacej izby. Sadla si, ale jej statná postava bola akási meravá. Podišiel som k jej kreslu a stál som nad ňou.

„Marie, vy ste celý deň oplakávali Emmetta Walkera.“

Zdvihla vreckovku k nosu.

„Je mi naozaj ľúto, že je mŕtvy. Bol mi priateľom.“

„Priateľom a milencom.“ vyhlásil som. „Možno pláčete trochu aj pre Dot — alebo pre svoje svedomie — lebo viete, že Dot je nevinná. Viete, že okolo desiatej Emmett Walker ešte žil, čo znamená, že Dot ho nemohla zabiť.“

Počul som, že sa k domu bliží auto. Ricardo, pomysel som si, už je mi v pätach. Dúfal som, že bude dosť rozumný a dovolí, aby som to s Marie vybavil sám.

„Nie, nie!“ opakovala Marie.

„Psa sme našli zahrabaného tam, kde sa našla mŕtva Emmetta Walkerová,“ povedal som. „To dokazuje pravdivosť Dotinej výpovede a zároveň aj to, že Emmetta zabil niekto z tých, čo boli včera večer v tomto dome. Lebo len oni vedeli, kde Dot nechala zabitého psa.“

Na verande zašuchotali kroky. Potom stíchli. To znamenovalo, že Ricardo mi nechce prekážať. Dáva mi príležitosť, aby som Marie donútil priznať pravdu, a sám sa spokoju s tým, že počúva pri otvorenom okne.

INVESTÍCIE TRIDSATRÓCIA

NAJVYSSÍ STOZIAR

Donedávna sme sa často sťažovali na kvalitu príjmu rozhlasového vysielania, najmä na okrajových územiacach Poľska. Rozhlasová stanica v Raszyne, ktorá slúžila celé štvrstoročie, mala slabý dosah a už splnila svoju úlohu. Teraz rozhlasové programy počujeme výborne v celom Poľsku. Je to zásluhou celého kolektívu inžinierov, technikov a robotníkov, ktorí vybudovali rozhlasovú stanicu a anténový stožiar v Konstantynowе pri Gąbini. Najvyšší anténový stožiar na svete — 646,38 metrov. Bola to jedna z mnohých investícii zavŕšená pred stanoveným termínom a odovzdaná do užívania pri príležitosti 30. výročia PER, presne 18. mája 1974.

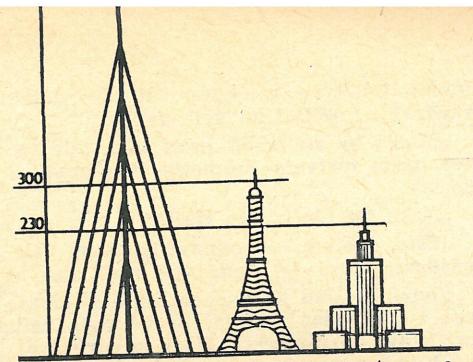
Je to skutočne impozantný stožiar, vybavený modernou aparáturou z dovozu. Pre príklad uvedieme, že Palác kultury a vedy vo Varšave je vysoký 230 m a Eiffelová veža v Paríži 300 metrov. Z vrcholka stožiara v Konstantynowе možno cez dalekohľad dozrieť Palác kultury a vedy vo Varšave, vzdialenosť 80 km. Prečo zvolili práve Konstantynowе ako najvhodnejšie miesto pre budovanie stožiara? Konstantynowе sa nachádza neďaleko geometrického centra Poľska. Táto lokalizácia plus výkon stanice a dobré parametre antény umožňujú príjem vysielania na dlhých vlnách na území celého Poľska o každom čase (doteraz príjem programu na dlhých vlnách bol možný na 75% územia Poľska).

Zo zaujímavého článku inž. R. Kreysera a mgr. inž. arch. Witolda Szolgina uvedieme niekoľko technických údajov o tomto ústrednom vysielači, ktoré dokazujú, že poľská technika budovania takýchto objektov patrí medzi najlepšie na svete. Stožiar bol zmontovaný z trojbojkých hranolových ažúrových segmentov, vysokých 7,5 m a širokých (jedna stena hranola)

4,8 m. Mrežová konštrukcia každého segmentu bola zhotovená z oceľových rúr neobvykle presne zvarených, zbaňených hrdze, pozinkovaných a štyrikrát pomaľovaných zvláštnou antikoróznnou farbou... Segmenty boli vyťahované na montovanú konštrukciu pomocou zvlášť pre tento účel navrhnutého, originálneho výťahu.

Stožiar montovali iba 10 mesiacov, čo sa súhlasne považuje za absolútny rekord. O precíznosti montovania svedčí fakt, že na každých 40 m výšky stožiara odsklon od kolmeho smere nepresahuje tri milimetre. Stožiar váži 420 ton. Komplikovaná montáž prebiehala bez fažkostí a iba raz budovateľia prežili chvíľu hrôzy, keď následkom akejkoľvek poruchy sa zamotali dva mohutné lana hrubé 5 cm a začali vibrávať. Táto vibrácia sa prenesla na celú konštrukciu stožiara, na ktorom sa vtedy nachádzala pracovná čata. Avšak stožiar vydržal... Práca nebola jednoduchá ani za normálnych podmienok. Výška a vetry značne sťažovali montáž. Kto sú tvorcovia stožiara v Konstantynowе? Projek anténového stožiara vypracoval mgr. inž. Jan Polak z Mostostalu v Zabruži, autorom systému zabezpečenia stožiara pred atmosférickými výbojmi je dr. inž. Daniel Bem z Vratislavskej polytechniky. Metódou ochrany oceľovej konštrukcie pred koróziou vypracovali vedci z Ústavu pre súčasnej mechaniky vo Varšave, konštrukciu vyrobili hutníci z huty Batory a montáž urobil 18-členný kolektív zo sliezskeho Mostostalu pod vedením mgr. inž. Andrzeja Szepczyńskiho. Týmto ľuďom vďačíme dobrú počuteňnosť ústrednej rozhlasovej stanice. Treba ešte poznámať, že osádka rozhlasovej stanice tvorí 30-členný kolektív vynikajúcich odborníkov — inžinierov a technikov.

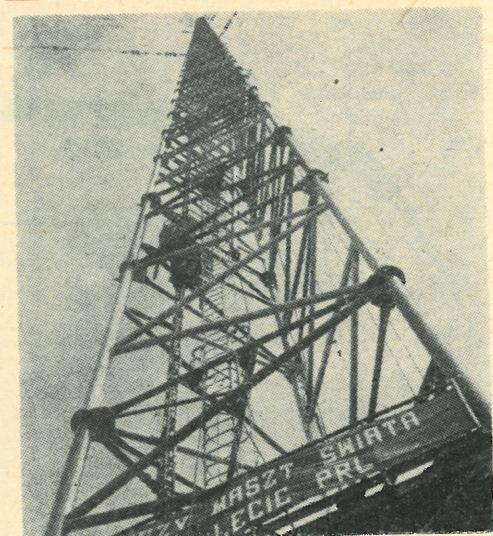
Sprac. M. BRZOZA

Anténový stožiar v Konstantynowе v porovnaní s Palácom kultury a vedy vo Varšave a Eiffelovou vežou v Paríži. (výška uvedená v metrech).

Konštruktér anténového stožiara, mgr inž. Jan Polak.

K 30. VÝROČÍ PLR

ČISTÝ ZPĚV

Nad novou Pilařovou antologią „Čistý zpěv“ (vydal Československý spisovatel 1974), jež je výborem deseti současných polských básníků, si znova uvědomujeme, kolik tvůrčích osobností polské písemnictví v oblasti poezie

má. Ostatně uvědomovali jsme si to při každém překladu básníků, uvedených i v tomto Pilařově výběru, ať již jde o nejvýraznejšího představitele moderních básníků Tadeusze Różewicze (Uprostřed života 1958, Rozhovor 1962, obojí přeložila V. Dvořáčková), oslnivého lyrika Jerzyho Harasymowicze (Součet zeleně 1967, přeložil Jan Pilař), či posléze velmi všeobecného umělce Stanisława Grochowiaka (Pozvání k lásce 1967, přeložil opět J. Pilař).

Z ostatních básníků jeden předstupuje před českého čtenáře s uzavřeným dílem — Krzysztof Kamil Baczyński, ktorý padl ve Varšavském povstání 1944 a byl doslova objevován jako pozoruhodný talent (jeho verše vycházejí v ilegálních časopisech za války; napsal přes 500 básní, povídky, krátké prózy a veršovaná dramata).

O Anně Kamienské jsme poprvé uslyšeli vlastně z jiného zorného úhlu — jakožto

o překladatelce české poezie (v roce 1960 vydala svazek překladů „Česká a slovenská lidová písni“) a přece má již od svého básnického debutu v roce 1945 řadu nevšedních básnických sbírek.

Z části totéž platí o Ernestu Bryllovi, básníkovi, prozaikovi a úspěšném dramatikovi. A právě v tomto žánru je v ČSSR znám (jednak byly uvedeny v rozhlasu jeho hry, jednak jsme se o něm nedávno doslechli jako o libretistovi dětského muzikálu podle Rumcajsových příběhů V. Čtvrtka, který se stal uměleckou událostí divadelní sezóny 1973/74; muzikál uvádí národní polská scéna ve Varšavě Teatr Polski).

Skutečně zcela novými jmény v ČSSR jsou lyrík velké imaginativní síly Tadeusz Nowak, ktorý žije v Krakově, básnička a prozaička z Wroclawí Urszula Koziolová a nejmladší básnička, rovněž žijící v Krakově, Ewa Lipská (nar. 1945).

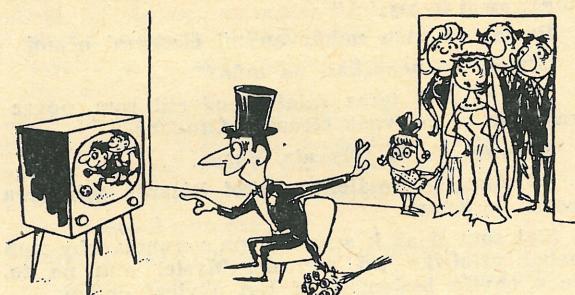
Co je společného těmto desíti jmenovaným básníkům? S výjimkou nežijúceho Baczyńskiego jsou to příslušníci generace, která do literatury vstupovala zčasti po roce 1945, tedy v již osvobozeném lidovém Polsku, zčasti po roce 1956, kdy došlo k značnému kvasu v poválečném vývoji polské společnosti. Tato generace se nazývá obvykle pokolením „Współczesności“ (podle čtrnáctidenníku mladých spisovatelů, básníků a kritiků, jehož redaktorem byl m.j. S. Grochowiak), zatím co ti, kdož debutovali po válce, rádi se k pokolení „Kolumbu“ (podle známého, přeloženého rovněž do češtiny v roce 1966 románu Romana Bratného Kolumbové dvacátého ročníku), kteří šli do občanského života i do literatury rovnou z povstání, z koncentračních táborů, z odboje.

Každý výbor musí být nutně výborem se všemi z toho plynoucími důsledky — ome-

zením, selekcí, pominutím jmen i jevů, které jsou mnohdy hybnou silou vývoje. Pilař s citlivým porozuměním pro obraz současného básnického pokolení v Polsku zvolil si 10 básníků. A přinejmeně mu po zásluze, že každé z těchto jmen v polské poezii opravdu cosi znamená. Takže můžeme jeho knihu, která — jak čteme v dövětku — „vychází k 30. výročí vzniku Polské lidové republiky“, považovat za dobrého a spolehlivého průvodce po zápasech a úspěších moderní polské poezie, jak ji reprezentuje sto básní desíti současných polských básníků. A že Pilařovi o dobré uvedení do polské poezie skutečně šlo, o tom svědčí pečlivé medailonky tvůrců a velmi sugestivní předmluva. V letošní bilanci českých překladů z polštiny zaujal Čistý zpěv Jana Pilaře místo nejčestnejší.

J. DAMBORSKÝ

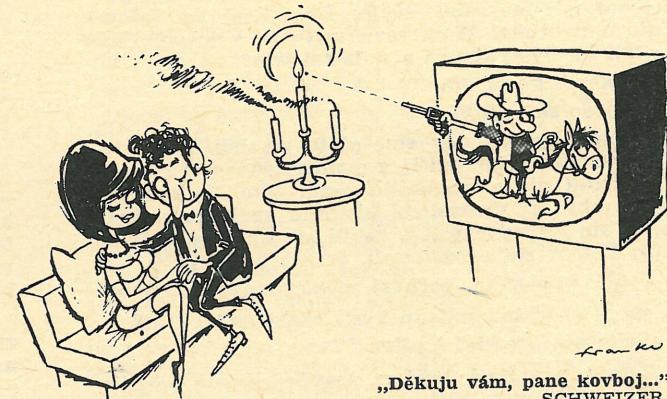
HUMOR

„Okamžiček, zápas poběží už jen 11 minut!“
NEUE REVUE — Hamburk

„Jestli neodložíte u detektívku, nebudu vas moci učestvit!“
SZPIŁKI — Warszawa

„Děkuju vám, pane kovbojo...“
SCHWEIZER

NeSKOrÁ JeSeň

Po prstoch sa kradne dáždik tichý.
Súka nebo tenké pradivá.
Vyzlečená vetrom z dávnej pýchy
ošumelá jeseň márnivá.

Do kalúž jak vetchý popol leta
zosypala listy hrdých krás.
O päť vrškov hlavou podopretá
trpezivo čaká na svoj čas.

Hotová tú slávu chvíľou každou
oželieť jak lúbosť nevernú,
chríplym hláskom padajúcich dažďov
pesničku si spieva večernú.

A na lúke na zhorených trávach
zahulákal kaviek čierny sbor.
Sedí hmla jak sliepka popolavá
na kŕdliku učupených hôr.

Mokrou dlaňou hladiac pusté brehy
z polospánku riečka hovorí:
sniežik, príď. A plný mûdrej nehy
zakry stud tej nahej pokory!

Milan Rúfus

S
E
D
L
I
A
C
I

W.ST. REYMONT

Jeseň čoraz väčšmi ubiehalo.
Bledé dni sa vliekli cez pusté,
ohluchnuté polia a zomierali v le-
soch čoraz tichšie, čoraz bledšie...
ako tie sväté hostie v dohasínajúcom svetle hromničných svieci.

A každého rána deň vstával le-
nivšie, stuhnutý chladom a celý
v inovati aj v bolestnej tichosti
umierajúcej zeme; bledé a fažké
slnce vykvitlo z hlbín v kruhu
vrán a kaviek, čo vylietali kdesi
sponad zôr, leteli nízko nad po-
ľami a krákali hluchy, dlho, žalostne... a za nimi sa hnal ostrý,
studený vietor, čeril zamírajúce vody, mrazil zvyšky zelené a
trhal posledné listy z topoľov na-
hnutých nad cestami, takže padali
ticho ako slzy, krvavé slzy umre-
tého leta a padali fažko na zem.

A každé ráno sa dediny prebú-
dzali neskoršie: statok išiel leniv-
šie na pašu, tichšie škripeli dvere
a tichšie zneli hlasy, pritlmené

prázdnou opustenosťou polí, tich-
šie a bojazlivejšie bil sám život —
a niekedy pred domami alebo aj
v poli bolo vidno ľudí, ako sa
náhle zastavovali a dlho pozerali
do pochmúrnej, sinavej diaľky...
ba i tie mohutné rohaté hlavy sa
dvihali od zožltnutých tráv a po-
maly prežúvajú, hrúzili okálie do
ďalekého, ďalekého priestoru... a
hluché, smutné zaručanie znelo po
pustých poliach.

A každé ráno bolo chmúrnej-
šie, bolo aj chladnejšie a nižšie
sa rozchádzali dymy po nahých
záhradách... a čoraz viac vtákov
zalietalo do dediny a hľadalo útu-
lok po stodolách a kozloch, vrany
sadali na štíty slamených striech,
vešali sa na nahé stromy, alebo
krúzili nad zemou, krájkajúc hlu-
cho — akoby spievali žalostnú
piešen zimy.

(úryvok)

SLOVNÍK ŽIVOTA (2)

Slovenské mená mesiacov sú prevzaté z latin-
činy a majú teda rovnaké znenie — až na re-
čové prispôsobenia — ako povedzme v ruštine,
angličtine, francúzštine, atď. Neznamená to, že
Slováci nemali svoje vlastné pomenovania me-
siacov. Mali ich, ako tomu nasvedčuje ľudová
povest „O dvanásťich mesiačikoch“, v ktorej
zlá macocha vyženie Marušku hned po Novom
roku do hory fialky hľada. A tá nájde na vrchu
hory velikú vatrú a okolo nej dvanásť kameňov
a na tých kameňoch sedia dvanásť mužovia.
Traja sú belofúzi, traja sú mladší od nich, tra-
ja ešte mladší a traja najmladší. Sedeli ticho,
nemo, meravo zahľadení do ohňa. Tito dvanásť
mužovia, to sú dvanásť mesiačkovia. Veľký
Sečen sedel teraz hore na najvyššom kameni.
Ten mal vlasy aj fúzy biele ako sneh a v ruke
držal patyky.

Poznáme teda slovenské pomenovanie prvého
mesiaca v roku: Veľký Sečen (ponáša sa na
poľský styczeń). Potom sa z povesti dozvedáme
ešte meno „Lipeň“ — čo je júl, tiež podobný
poľskému „lipiec“ a „Rujeň“, podobný českému
„říjen“. Viac pomenovaní mesiacov povest neob-
sahuje, ale už z uvedeného je jasné, že staré
slovenské mená boli podobné, ako sa zachovali
v iných slovanských rečiach.

Mená mesiacov v polštine majú jednu
zvláštnosť: dva mesiace (marzec a maj) sú pre-
vzaté z latinčiny, ostatné sú pôvodné staropo-
lské. Pri porovnávaní poľských a českých ná-
zvov si povšimneme, že poľský „kwiecień“ je
štvrť mesiac (apríl) a český „květen“ je piaty
(maj), hoci pôvod majú v jednom: vyjadruje
obdobie jarného kvitnutia.

POLSTINA

TYDZIEŃ

poniedziaľek
wtorek
šroda
czwartek
piatek
sobota
niedziela

MIESIĄC

styczeń
luty
marzec
kwiecień
maj
czerwiec
lipiec
sierpień
wrzesień
październik
listopad
grudzień

SLOVENCINA

TÝŽDEŇ

pondelok
utorok
streda
štvrtok
piatok
sobota
nedele

MESIAC

január
február
marec
apríl
máj
jún
júl
august
september
október
november
december

ČESTINA

TÝDEN

pondělí
úterý
středa
čtvrtok
pátek
sobota
neděle

MĚSÍC

leden
únor
březen
duben
květen
červen
červenec
srpen
září
říjen
listopad
prosinec

KUDIA ÚROKY ÚDALOSTI

OKTOBER — RÍJEN

- 1.X.1939 — nacistické vojská vkročili do Varšavy,
1.X.1949 — vyhlásenie Čínskej ľudovej republiky — štát-
ny sviatok,
1.X.1954 — otvorili: Krakovskú polytechniku, Vysokú
poľnohospodársku školu v Štítine a Vysokú
pedagogickú školu v Opoli,
2.X.1909 — narodila sa Margita Figuli, slovenská spis-
ovateľka, zaslúžilá umelkyňa,
2.—5.X.1939 — bitka pri Kočku — posledná počas septem-
brovnej kampane,
2.X.1944 — kapitulácia Varšavského povstania,
3.X.1824 — narodil sa Ivan Nikitin, ruský básnik (um.
28.X.1861), výročie UNESCO,
3.X.1834 — narodil sa Vilém Blodek, český hudobný
skladateľ (um. 1.V.1874),
4.X.1569 — umrel Mikoláš Rej — prvý po poľsky pišúci
spisovateľ (nar. 4.II.1505),
5.X.1939 — boli popravení obranci poľskej pošty v
Gdansku,
6.X.1889 — narodila sa Maria Dąbrowská, poľská spis-
ovateľka, autorka Noci a dní (um. 19.V.1965),
6.X.1944 — po bojoch o Dukliansky priesmyk, vstúpil
na prvé oslobodené územie ČSR vojaci 1. čs.
armádneho zboru utvoreného v ZSSR. Deň
československej armády,
7.X.1864 — narodil sa Josef Stefan Kubín, český spis-
ovateľ, zaslúžilý umelec (um. 31.X.1964),
7.X.1944 — na základe dekrétu PVNO bola utvorená
Občianska milícia (MO),
7.X.1949 — vyhlásenie Nemeckej demokratickej republi-
ky, národný sviatok,
8.X.1874 — umrel Vítězslav Hálek, český básnik a spi-
sovateľ (nar. 5.IV.1835),
8.X.1899 — umrel Július Edvard Mařák český maliar a
grafik (nar. 29.III.1832),
10.—11.X.1944 — v Lubline rokovala po prvýkrát od osi-
odenia konferencia PRS,
11.X.1424 — umrel v Pribyslaví Ján Žižka z Trocnova,
voda husitských vojsk,
11.X.1779 — padol poľský generál Kazimierz Pulaski, ve-
liteľ lige bojujúcej o slobodu Spojených štátov (nar. 4.III.1747),
11.X.1914 — narodila sa Mária Medvecká, slovenská aca-
demická maliarka, zaslúžilá umelkyňa,
12.X.1943 — bitka pri Lenine. Deň Poľskej ľudovej ar-
mády,
12.X.1874 — narodil sa Ferdinand Juriga, slovenský národný
buditeľ (um. 23.XI.1950),
13.X.1734 — narodil sa Matej Kamieński, hudobník a hu-
dobný skladateľ slovenského pôvodu, autor
Nedzdy uszczęśliwionej, prvej poľskej opery k
libretu W. Bogusławského (um. 25.I.1821),
13.X.1914 — narodil sa Alfonz Bednár, slovenský spisova-
tel, zaslúžilý umelec,
14.X. — Deň učiteľov,
14.X.1864 — narodil sa Stefan Żeromski, poľský spisova-
tel (um. 20.XI.1925),
14.X.1969 — v ZSSR uviedli na obežnú dráhu okolo Zeme
umeľu družicu Interkosmos 1, ktorá vznikla
v spolupráci socialistických krajín,
15.X.1814 — narodil sa Michał J. Lermontov, ruský ro-
mantický básnik (um. 27.VII.1841),
15.X.1844 — narodil sa Friedrich W. Nietzsche, nemecký
filozof a básnik (um. 25.VIII.1900),
15.X.1944 — výšlo prvé číslo Zycia Warszawy,
17.X.1849 — umrel Frédéric Chopin, najväčší poľský hu-
dobný skladateľ (nar. 22.II.1810),
17.X.1874 — narodil sa Jozef Gregor-Tajovský, spisovateľ
a dramatik, klasik slovenskej literatúry (um.
20.V.1940),
15.X.—15.XI.1974 — vo Varšave sa bude konať ústredná
výstava prác učiteľov výtvarníkov,
18.X.1599 — umrel Daniel Adam z Veleslavína, český spi-
sovateľ, vydavateľ a knihtlačiar (nar. 1.VIII.
1545),
19.X.1944 — v Osvienčime zahynul Karel Poláček, český
spisovateľ, dramatik a novinár (nar. 22.III.
1892),
20.X.1944 — oslobodenie Belehradu — národný sviatok,
22.—23.X.1973 — I. celoštátna konferencia PZRS — na-
črtnutie úloh rozvoja Poľska na roky
1974—1975,
23.X.1944 — otvorenie Univerzity Márie Skłodowskej-Cu-
rieovej v Lubline,

- 24.X.1964 — vznik republiky Zambia — národný sviatok,
25.X.1944 — Červená armáda spolu s rumunskými jedno-
časťkami osloboďila Rumunsko,
26.X.1954 — umrel Václav Rabas, český maliar, národný
umelec (nar. 13.XI.1885),
27.X.1944 — hitlerovské vojská obsadili Banskú Bystricu,
27.X.1949 — umrel František Halas, český básnik (nar.
3.X.1901),
28.X.1924 — umrel Emanuel Chvála, priekopník modernej
českej hudby (nar. 1.I.1851),
29.X.1944 — I. poľská tanková divízia osloboďila Bredu
v Holandsku,
30.X.1944 — boli utvorené národné parky: Tatranský,
Pieninský a Babiohorský.
X.1974 — panoráma 30-ročia mesta Lodže vo Varšave.

MINI- ŠTÁTY

Na celej zemeguli sa nachádza vyše 200 štátov a krajín, ktoré obýva ok. 3,5 mld ľudí. Niektoré z nich, ako napr. ZSRR, Brazília, Čína, Kanada alebo USA sa rozprestierajú na ploche mnoho miliónov kilometrov štvorcových a svojou veľkosťou sa dajú prirovnáť snaď iba k niektorým svetadielom, takým ako Európa. Avšak popri týchto veľkánoch a desiatkach iných stredne veľkých krajín, existuje na svete celý rad miništátov, ktorých celkový povrch je neraď oveľa menší, ako niektorého poľského vojvodstva, alebo dokonca okresu, že vari výstižnejší by bol pre ne názov mikroštáty. Sú to často samotné ostrovy, niekedy celé súostrovia, alebo časti pevniny. Jedny sú bohatšie, iné chudobnejšie, jedny sú nezávislé a samostatné, iné ešte trpia pod koloniálnym útlakom. Dnes chceme predstaviť niekoľko takýchto najzaujímavejších miništátov.

Jamajka

Názov tejto krajiny, ležiacej na nevelkom ostrove (11,4 tis. km²) Karibského mora v Strednej Amerike, sa nám spája obyčajne s rumom. Tento významný exportný výrobok Jamajky poznajú skutočne na celom svete. A predsa Jamajka to nie je iba rum. Ostrov, nazývaný často aj „najnádhernejšou perlou Antil,” objavil roku 1494 známy moreplavec Krištof Kolumbus. Podobne ako väčšinu susedných ostrovov, Jamajku obsadzujú najprv Španieli a potom Angliačania (az do r. 1944 je britskou kolóniou). Od roku 1962 je nezávislým štátom v rámci Spoločenstva národov a členom OSN.

Na Jamajke, ktorá bola kedysi sídliskom pirátov, žije dnes ok. 2 mln obyvateľov, z toho ok. 75% černochov (potomkov dávnych otrokov dovezených z Afriky), 17% mulatov, trochu Indov, Číňanov a Európanov. Sú to ludia mimoriadne dobrosrdeční a veselí, vedia sa živelné zabávať. Ostrov je preto dejiskom priam šialených karnaválov, ohňivých tančov limby a samby, rodiskom piesne kalypso.

Tento nevelký hornatý ostrov, pýšiaci sa nádhernou prírodou s množstvom krasových útvarov, je svetovým potentátom v ťažbe bauxitu a významným exportérom cukru, kávy a kakaa. Napriek tomuto bohatstvu súrovin Jamajka je krajina obrovských kontrastov. Turisti, ktorí

stále početnejšie navštievujú tento exotický ostrov, majú možnosť vidieť na jednej strane veľkú nádzdu, hlad, zásypy žobrákov a ošarpané chatrče, zase na druhej strane nádherné paláce, peniaze, blahobyt.

Fidži

Je to súostrovie v Melanézii združujúce 322 ostrovov (hodne neobývaných) s celkovým povrhom ok. 18,3 tis. km². Na týchto ostrovoch žije asi 520 tis. obyvateľov, z toho ok. 42% Fidžianov, 52% Indov, trochu Číňanov a Európanov. Súostrovie, objavené r. 1643 A. Tasmanom, bolo dlhý čas britskou kolóniou.

Až roku 1970 získalo nezávislosť a stalo sa členom OSN. Dnes patrí k Spoločenstvu národov.

Fidži je poľnohospodárskou krajinou. Ostatná pestujú hlavne cukrovú trstinu, kopru a kokosové palmy. Z nerastných bohatstiev ťaží sa tam hlavne mangan, zlato a striebro. Poľnohospodárstvom sa zaoberejú predovšetkým Fidžiania, naproti tomu Indovia, Číňania a Európania sa zaoberejú obchodom, drobným priemyslom a... turistikou, ktorá pre túto krajinu znamená značný zdroj príjmov. Z celého sveta sa sem hranú turisti, ktorých láka nádherná príroda korálových a vulkanických ostrovov, exotika a primitivismus na jednej strane, zase na druhej strane bohatovo vybavené turistické zážemie, teda moderné hotely, obchody, gastronomicke objekty a pod. Fidži má teda všetky predpoklady byť turistickou Mekou.

A ešte niekoľko zaujímavosti z tejto krajiny.

Fidži dlhý čas nazývali Ostrovmi ľudožrúťami. Totiž až do roku 1890 kanibalstvo bolo tuna na bežnom poriadku. K veľkým hostinám, spojeným s jedením „vuaka mbalavu“ čiže „dlhých svíň“ — ako Fidžiania nazývali pečené z človeka — dochádzalo obyčajne po bitkach medzi plemennami, ostatne veľmi častých. Zabitých buď usmrtených zajatcov Fidžiania varili alebo piekli v zemných peciach a potom jedli pomocou zvláštnych veľkých „vidličiek“ z dre-

va. Prstami sa nesmelo dotýkať jedla, lebo sa vraj stávalo horké a mohlo spôsobiť ottravu. Pre zaujímavosť uvedieme, že posledný ľudožrút (96-ročný) zomrel roku 1958.

Na ostrove Kandavu (v južnej časti súostrovia) miestne ženy pozajmú tajomstvo vyvolávania z vody morských korytnačiek. Stojac na pobreží opakujú istý čas slová starej piesne, čo sposobuje, že korytnačky ako na povel sa na chvílu vynorujú nad hladinu mora.

Katar

Nevelký poloostrov (22 tis. km², 150 tis. obyvateľov), ktorý vbieha ďaleko do Perského zálivu. Pre svoju významnú strategickú polohu — ako druhá vstupná brána do tohto zálivu — bol Katar od nepamäti stredobodom záujmov mnohých silnejších národov. O. i. podrobili si ho arabskí kalifovia, perskí šachovia, neskôr

Stáva sa aj takto

Nikto si už nepamätá, že Marlena Dietrichová tento rok oslávila 50. výročie svojho sobáša. Presnejšie povedané mohla by osláviť. Zlatá svadba

nebola, lebo Marlenin prvý manžel, Rudi Sieber, ju nechal pred 45 rokmi. Avšak toto manželstvo nikdy nebolo právne rozvedené — a nezávisle od toho aké boli neskoršie osudy slávnej Marleny — vdy pred zákonom bola „pani Sieberovou“. Sieber, ktorý bol vedúcim výroby vo filmových ateliéroch Ufa v Berlíne, „objavil“ Marlenu v roku 1921 ako začínajúcu herečku na provincii. Zavolal ju do Berlína, vybavil jej prvu, malú úlohu vo filme, a v roku 1924 sa s Marlenou aj oženil. V roku 1925 sa narodila ich dcérka, Mária, tá ista, ktorá o 23 roky neskôr urobila Marlenu „najkrajšou babičkou na svete“.

Manželské šťastie netrvalo dlho. Koncom dvadsaťtych rokov Sieber nechal Marlenu, zamíloval sa totiž do istej tanečnice — Tamary. V roku 1930 prišiel skutočný „objaviteľ“ Marleny, režisér Joseph von Sternberg, a úlohou v Modrom anjelovi položil základy pre jej kariéru. Avšak Sieber sa nikdy nepokusil vrátiť sa k manželke — svedomznej hviezde; so svojou Tamarou prežil pokojne 25 rokov.

Dávno zabúdnutá snímka: Marlena s manželom a dcérkou.

Naše zemekoule je stále teplejší. Právne teploty na povrchu země se každých 25 let zvyšuje o půl stupně Celsia. Je to způsobeno stále větším obsahem kysličníku uhličitého v atmosféře. Kysličník uhličitý propouští krátkovlnné sluneční záření, ale pohlcuje záření o větší vlnové délce, která se odrazí od zemského povrchu.

místech. Bude-li kdekoliv přistízen bez rukavic, poputuje okamžitě do vězení...

KRÁĽOVNA SYBIL UMRELA...

Umrela posledná na svete feudálna vládkyně, Sybil Mary Hathawayová. 47 rokov vládla na ostrove Sark, ktorý je jedným z Normanských ostrovov nachádzajúcich sa na kanále La Manche. Vladárka bola do smrti verná starým právam a zvykom, vďaka čomu sa na ostrove Sark neveľa zmenilo od 16. storočia.

Vtedy totiž, v roku 1565, kráľovná Alžbeta I. dala ostrov do užívania istému anglickému šlachticovi, predkovu Sybil Mary. Ako leňník Alžbety, bol povinný platiť dane vo výške okolo tri a pol libry ročne. Sybil Mary Hathawayová po 400 rokoch ďalej verne platila kráľovnej Alžbete II. tuto, dnes smiešne nízkou kvótu. Sama zase poberala dane zo svojich poddaných: 1/10 úrody a jednu slipeku ročne od každého „komína“ na ostrove. Iba ona mala na ostrove právo chovať holuby a psov.

Poddaní Sybil Mary žili si na ostrove pokojne; tak ako ich predkovia nepoznali autá, hľuk a zločinnosť. Paní Hathawayová bola 21. v poradí feudálnej vládarkou ostrovčeka počítajúc ceho 1 500 obyvateľov s povrhom 5 km². Umrela ako 90-ročná a bola svojimi poddanými uznaná za veľkú reformátorku: zaviedla totiž na ostrove elektrický prúd a telefóny, ktoré tam donedávna nepoznali.

SAMUEL F. du PONT

Soudce z Los Angeles odsoudil nočnického kapesního zloděja k pěti letům nošení rukavic ve veřejných

manski sultáni, Portugali, Turci a nako-
dne Angličania. Až rok
v 1971 získal samostatnosť a stal sa členom
SN. Dnes je nezávislým emirátom.

Katar je nízinatou
sstatinnou krajinou, v
korej ešte pred pár
desiatkami rokov žili
beduínski kočovníci.
Desiatok vod v odpudzo-
vali každého. Keď však
v roku 1938 objavili veľké
iská naftu v západnej
časti poloostrova a
skôr aj pod hladinou

mora pri východnom
pobreží, vo vývoji Kataru
nastal zásadný zvrat. Popri nafti sa
zároveň natrafilo na
veľké zásoby zemného
plynu, ktorý slúži o. i.
ako kurivo pre elektrárne a dva závody
na odsoľovanie morskej
vody. Export nafty (fa-
zí sa ok. 25 mln ton)
prináša tomuto miestu obrovské zisky a
tak nečudo, že Katar patrí dnes ku krajinám,
ktoré majú najvyšší dôchodok na svete v pre-
počítaní na jedného obyvateľa. Vysoké príj-

SPRACOVAL
J. KACVINSKÝ

Typy Fidžanov

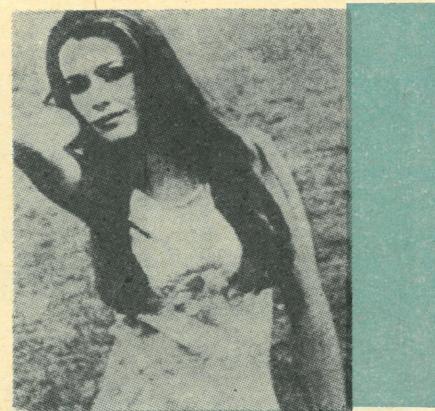

PROTI FAJČENIU

45-ročný Ernst W. Schmidt, majiteľ
obchodu so samoobsluhou
v Norimberku a veľkého supermarketu
v tom istom meste, úplne zrušil vo
svojich obchodoch predaj cigariet a tabaku. Namiesto cigariet, zákazníci vi-
du pri pokladničiach iba takéto ná-
pis: Teraz už každý vie, že cigarety sú škodlivé pre zdravie. Preto ani
nichceme na nich zarabáť — predaj zastavený! Obchodník z Norimberku
značné obete: pre antinikotinovú kampaniu dobrovoľne sa zriekol milióna mariek obratu ročne. Avšak na tom neskončil: jeho zákazníci do-
stávajú v jeho obchodoch bezplatne brožúrky o škodlivosti fajčenia.

Pričinou, pre ktorú Schmidt začal
takúto energickú pôsobnosť, bola smrť
jeho najbližšieho priateľa, náruživého
fajčiara, ktorý umrel na rakovinu

Mladá, iba 19-ročná Angličanka Laurene Humphriesová, ktorá debutovala v americkom filme Drabble po boku slávneho Michaela Caine, ešte pred rokom sedela v školskej lavičke. Jej debut vo filme predchádzali veľké domáce hádky. Laurene je totiž dcérka veľmi vásného britského admirála, ktorý si absolútne neželal, aby sa jeho dcéra stala herečkou. Zasa Laurenina mama energicky podporovala dcérine plány. Ako to obvykle býva zvíťazili ženy a Laurene zahrála vo filme. Otec-admirál mohol iba konštatovať: Bolo to celkom také iste, ako prehratá námorná bitka..." Na snímke: Laurene.

Nedávno jsme psali o jednej Angličance, ktorá si v rámci radikálnej od-
čiňovací kúry dala zacementovať če-
stati. Krmila sa pouze tekutinami ma-
hou dírkou v cementové „plombě“. Za
eden mesiac zhubla o 30 kg, ale zá-
roveň s kilogramy ztratila také — mu-
že. Jej manžel totiž prohlásil, že hu-
benou enu nechce.

my umožňujú rozvoj priemyslu (rafinérie, ce-
mentárne, závody na umelé hnojivá) a pol-
nohospodárstva. Na ne-
úrodných pôsfach, vda-
ka rozsiahlemu systému potrubí, vznikajú umelé oázy, kde sa roz-
víja hydinárstvo a pestuje zelenina, proso,
ďalšie a pod. O Kataru, v ktorom iba roku 1952
bolo formálne zrušené otroctvo a o rok skôr
vznikla prvá škola, sa
dnes hovorí ako o kra-
jine hospodárskeho zá-
zraku.

SPRACOVAL
J. KACVINSKÝ

OD DUKLY PO PRAHU

Dukla — 1. čes. armádny zbor v ZSRR. Jeho jednotky su vyznamenali v početných bojoch a významne prispeali k osloboodeniu Československa od hitlerovských okupantov.

OKTÓBER

6. októbra 1944 vstúpil I. československý armádny zbor po boku Červenej armády pri Duklianskom priesmyku na územie Československej republiky. 27. októbra 1944 boli Červenou armádou oslobo-
dené najvýchodnejšie obce okresu Humenné, Nová Sedlica, Zboj, Ruský Potok, Krivé, Topoľa a Klič.

* * *

6. októbra 1944 v ran-
ných hodinách zaviala na
výšine, západne od Vyšného
Komárnika česko-
slovenská zástava na zna-
menie, že prví vojaci 2.
práporu 1. československej
brigády vkročili na pôdu svojej vlasti. Po tomto
vívazstve československé jednotky, spoločne so so-
vietskymi vojskami rozobili
nemecké obranné povsta-
venie a začali oslobodzo-
vať jednotlivé miesta Československej republiky.

Preniknutie sovietskych vojsk do priestoru Vyšnej Pisanej naprieč veľkým fažostiam a obetiam, ot-

vorilo sovietskemu veleniu najkratšiu cestu z Karpát smerom Vyšná Pisaná-Kapišová-Svidník priamo do tyla nemeckej obrany na hlavnej duklianskej komunikácii. Nepriateľ odhadol nebezpečie, ktorému hrozilo z tohto sme-
ru, preto začal urýchlene sfahovať sily na svoje ťa-
vé ohrozené krídlo, čím si oslabil obranu v priestore Duklianského priesmyku.

18. októbra 1944 vystriedala sovietske vojská v priestore Vyšná Pisaná-Medvedzie 1. československá brigáda. Nepriateľ bránil severné svahy hory Javira, severné svahy bez-
mennej výšiny a severovýchodné svahy Hrubova. Hlavný odpor nepriateľa sa sústredil v priestore bezmennej výšiny.

Dosiahnutie Duklianského priesmyku a prekročenie hraníc sovietskimi a československými vojskami našlo obrovský ohlas na celom území republiky, najmä na povstaleckom Slovensku, kam sa táto

zvesť dostala 8. októbra. Na veľkom ľudovom zhromaždení v Banskej Bystrici komentoval predsedu Slovenskej národnej rady, Karol Šmidke, túto správu slovami: "...slovenský národ dostane zavcasu takú mohutnú pomoc, že z obrany prejde do útoku." Jeho slová zanikli v nadšení jasote prítomných. KSS využila túto správu na ďalšiu mobilizáciu ľudových sil do boja proti fašizmu.

Ked' československé a sovietske jednotky dosiahli v priestore Duklianského priesmyku československé územie, začalo sa obdobie priameho oslobodzovania Československa Červenou armádou. Veľký význam duklianských bojov vyjadril Klement Gottwald: Na Dukle sa rodilo heslo, ktoré pevne vošlo do cítenia a vedomia nášho ľudu: So Sovietskym zväzom na večné časy! So Sovietskym zväzom a už nikdy inak!"

Text a snímka D.O.

Z BULHARSKA

v naši oravské Jablonce nebo v Nowém Targu. Z ulic s vysokými moderními domy jsem prišiel na trh. Co tam všechno bylo... V obrovském množství nejrůznějšího zboží, nabízeného kupci, neefektnejší vyhliželo ovoce. Bylo to samozřejmé. Srpen a září jsou měsíce, v nichž dozrává mnoho druhů ovoce. Tedy několik desítek (ovšem, několik desítek) odrůd hroznů, samozřejmě rajčata, jablka, hrušky, u nás málo známé baklažány, nejrůznější tykví (plátky smažené na oleji jsou velmi chutné), mnoho druhů paprikových lusků.

Uprostred tržiště kraluje hadač, ktorý za několik stotínek predpovídá budoucnosť a ještě zahraje na flašinet. Zákazníků nemá mnoho, asi si každý raději koupí sladký hrozen vína. Také vás reportér tak učinil a v přestávce mezi pořizováním snímků pro Vás, čtenáři Života, se posílí na další putování po Sofii.

Jaké jiné polské stopy jsem našel v tomto městě? Na hlavní ulici se nachází Polské kulturní středisko, nedaleko něho je restaurace „Warszawa“. Pár ulic dál je obchod, v němž se prodává pouze zboží vyrobené v Polsku. A čeho

„polského“ je nejvíce v Bulharsku? Samozřejmě turistů. Především u Černého moře. Snad i Ty, čtenáři, bys se tam vydal?...

P. DERESZ

Hroznového vína je zde několik desítek druhů...

kam — oveľa vyššia, keby roľníci mali polia skomasonané. A ešte jedna novinka. Pri Roľníckom krúžku aktívne pôsobí Zväzok vidieckych gazdiničiek, ktorý tento rok zorganizoval v letnom období detskú škôlku. Je to veľká výhoda pre roľníkov, lebo v období najšúrnejších poľných prác ich deti majú zaistenú starostlivú opateru. Celkovo v tejto škôlke je ok. 40 detí.

ANNA PASTORKOVÁ
JÁN ŠVIENTEK

VATRY

Dňa 29. septembra tr. o 18. hod. 30 min. (už po odovzdaní tohto čísla do tlačiarne) v miestnych skupinách Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov na Spiši a Orave zahoreli tradičné vatry. K početne zhromaždeným krajanom vedúci činitelia miestnych skupín prednesli prejavu venované tridsaťročiu Poľskej ľudovej republiky, ako aj 30. výročiu Slovenského národného povstania.

Podľa možnosti tejto skupiny, zhromaždených zabávali súbory MS, spievalo sa a tancovalo do neskorých hodín.

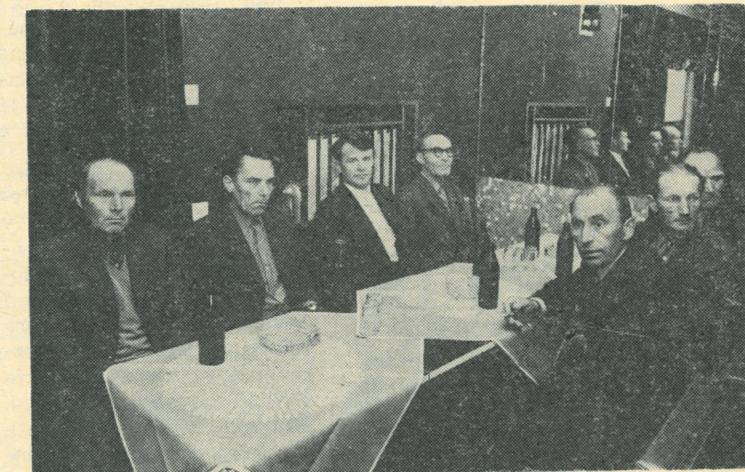
PEKELNÍK

Tohoročné jubileum 30-ročia Ľudového Poľska nútí človeka zamyslieť sa nad tým, čo sa za tých 30 rokov urobilo, k akým zmenam došlo, a zhodnotiť dosiahnuté výsledky. U nás v Pekelníku sa za toto obdobie skutočne veľa zmenilo. Zanikla chudoba, voľkedy tak veľmi typická pre Hornú Oravu. Oravčania žijú blahobytnejšie a modernejšie. Na Oravu zavítal nový život, mení sa vedomie ľudí, rozvíja sa kultúra, v čom nemalý podiel má aj naša Kultúrna Spoločnosť Čechov a Slovákov v Poľsku. Významnú úlohu zohráva u nás klubovňa MS KSČaS, kde naši krajania môžu tráviť voľný čas, kde si môžu posedovať, niečo prečítať, buď sledovať televízny program. Z kultúrnych stankov máme ešte klub „Ruch-u“ a pomerne veľkú obecnú knižnicu. Knih je hodne tak poľských ako aj slovenských, ktoré si nachádzajú početných čitateľov, najmä z radosť mládeže.

Naši roľníci hospodária stále modernejšie. Stúpla mechanizácia poľnohospodárskych prác, zvýšilo sa minerálne hnojenie, a tak aj výnosnosť je nepomerne väčšia. Veľkú pomoc poskytuje roľníkom miestny Roľnícky krúžok, ktorý vlastní hodne strojov, o.i. štyri traktory. Nemusíme zdôrazňovať, že sú riadne využité a iba za prvý polrok vypracovali v nadpláne vyše 6 tis. zl. Treba však podotknúť, že úroveň mechanizácie poľných prác mohla by byť u nás — napriek horským podmien-

K 30. VÝROČIU SNP

Bratská Československá socialistická republika si prednedávnom pripomenula vo všetkých obciach a mestách, okresoch i krajoch 30. výročie Slovenského národného povstania ako udalosť epochálneho významu. Všetci pracujúci sa vracač k tejto významnej udalosti, ktorou sa vlastne začali všetky premene nového socialistického Československa.

1. Záber s účastníkmi besedy z PLR, ktorú pri príležitosti 30. výročia SNP zorganizovala Matica slovenská v Martine.

Snímka: F. Lašut

Oslavy tohto výročia vyvrholi mohutnou manifestáciou v srdci SNP v Banskej Bystrici, ktorá pri tejto príležitosti omladnutá, okrášlená a majestátna, privítala veľmi srdečne zástupcov celého Československa, ako aj predstaviteľov socialistických krajín, medzi nimi aj zástupcov z PER.

V prejave generálneho tajomníka ÚV KSČ súdr. Gustáva Husáka a vedúceho sovietskej delegácie, ministra národnej obrany ZSSR súdr. maršala Grečku bol vysoko ocenený organizátorský podiel KSČ pri príprave a priebehu povstania, jeho internacionálny charakter a význam pre ďalší rozvoj národnnej a demokratickej revolúcie.

Nie je náhodné, že súdr. Husák podľa sovietskym, poľským, bulharským, rumunským, juhoslovanským, francúzskym, nemeckým, maďarským a ostatným antifašistom, ktorí spoločne s Čechmi a Slovákm bojovali za porážku nacizmu, za našu a vašu slobodu. Veď medzi 27 národmi, ktorí sa zúčastnili na protifašistickom odboji v

Československu, má významné miesto účasť poľských odbojárov.

Cez poľské územie postupovali na Slovensko niektoré partizánske skupiny, napr. oddiel kpt. Tichonová, mjr. Jaromova a ďalšie. Slovensko-poľské pohraničie s rozvinutým partizánskym hnutím značne ovplyvnilo silnejúce protifašistické povedenie obyvateľov severného Slovenska od Kysúc cez Oravu po Spiš.

Treba oceniť aj podiel tých občanov poľskej Oravy a Spiša, ktorí v rovnošatách armády tzv. Slovenského štátu mali bojať proti Sovietskemu zväzu, no nezabudli na svoj pôvod a prešli do radov Svobodovej armády, bud parízskych jednotiek na Slovensku. Priamo legendárnu udalosťou, ku ktorej sa obyvateľstvo Československa a hlavne mládež vracia, je zápas a pomoc poľskej záchrannej služby v Roháčoch. Príslušníci poľskej záchrannej služby zo Zakopaného uskutočnili jednú z najťažších a najodvážnejších záchranných

Škola č. 4 v Zelově

Snímek A.A.

té době vzácná a nesmírně cenná iniciativa.

Nedivme se tedy, že po 2. svetovej váline bylo v Zelově s prispěním zkušených družstevníckych funkcionárov založeno tkalcovské družstvo „Tęcza“, obchodní družstvo „Rolnik“, Družstevní spořitelna a ďalší.

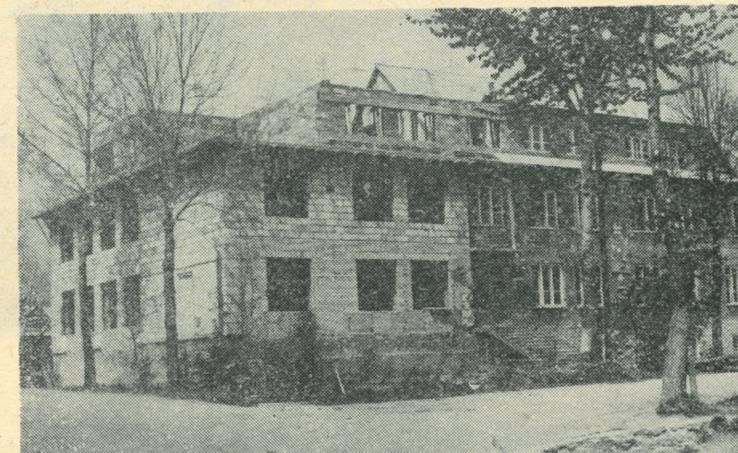
Zelovské družstevníctvo vychovalo také řadu osvetových a administratívnych pracovníkov, ktorí dnes zastávajú zodpovedné funkcie v meste.

ZBIGNIEW TOBJAŃSKI

tohto predmetu prihlásilo 11 žiakov.

Dolu prinášame niekoľko záberov zo školy v Hornej Zubrici.

Pohľad na zberné školu v Hornej Zubrici. Výstavba tejto školy pokračuje. Podľa plánu všetky práce na stavbe majú byť dokončené v roku 1974.

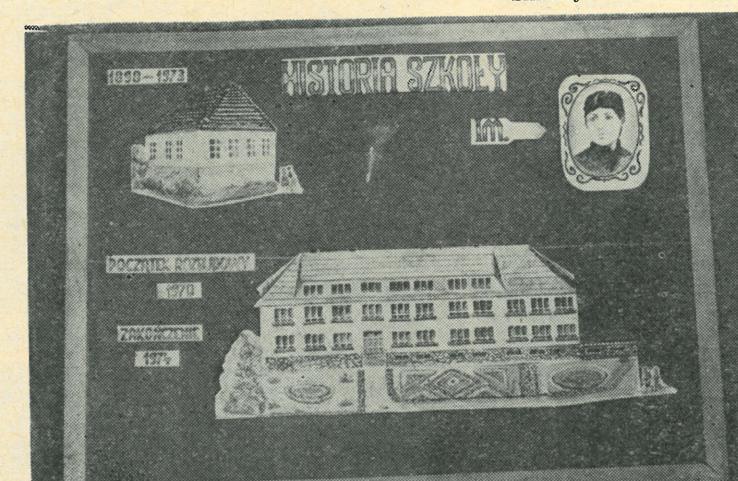

Učiteľka Lýdia Mšalová, členka našej redakčnej rady, so svojou II. triedou.

Dejiny školy vykonané žiakmi

Snímky: M. Kaškiewicz

Detská škôlka v Pekelníku na výlete snímka: J.S.

Rodina Fulovcov z Chyžného so svojim susedom Snímka M.K.

DURŠTÍN

O tejto vari najmenšej dedinke na Spiši sa už dosť dôvodne nepísalo. Ostatne niet sa čomu ani diviť. Leží vysoko v horách a je do istej miery odrezaná od sveta, najmä v zime. Autobusy tam ešte nechodia. Vedľa z jednej strany — od Nižných Lapš — vedie tam iba úzky chodníček, prúdko stúpajúci do kopca, pred ktorým by zaváhali aj ti najlepší chodci, zase z druhej strany — od Krempečach — tiahne sa sice poľná cesta, avšak donedávna bola skoro neschodná aj pre vozy. Napriek tomu obyvatelia Durštína sa nestážajú na túto nevýhodu a nečakajú na „mannu z neba“, ale svoju aktívnosťou a obetavou prácou sa ju snažia odstrániť. Ako vysvetlo, dosiahli už pekné výsledky. Ale o tom neskoršie.

Navštívili sme v Durštíne podpredsedu miestnej skupiny KSČaS kr. Alojza Kubušku. Je to jeden z najstarších členov našej Spoločnosti — v radoch KSČaS pôsobí už 27 rokov. Začínal ako pokladník výboru MS, bol podpredsedom a neskôr dlhorčeným predsedom. Súčasne okrem pôsobnosti v KSČaS ako podpredseda zastáva funkciu predsedu miestneho roľníckeho kružku. Je veľmi aktívny, podobne ako celá jeho rodina. Však prvým predsedom MS KSČaS bol jeho svokor Pavol Horník, niekoľko ro-

kov zastával túto funkciu jeho brat Jakub Kubušek, k najstarším činiteľom KSČaS v Durštíne patrí aj jeho švagor Ján Pavlík.

Durštín je maličkou dedinkou — hovorí A. Kubušek — preto ani naša miestna skupina nie je veľká, čo nám nedovoľuje vyvinúť sišiu kulturnú pôsobnosť. Našu činnosť sťahuje aj to, že nemáme vlastnú klubovňu, v ktorej by sa krajania mohli schádzať. Som presvedčený, že keby sa našla vhodná miestnosť a bola samozrejme dobre vybavená, bol by to nepochybne dôležitý činiteľ, aktivizujúci našu miestnu skupinu. Máme túna na myslí zároveň rast členskej základne, najmä z radov mládeže, ako aj zlepšenie organizačnej a kulturnej práce. Problém spočíva v tom, ako pritiahuť ľudí. Preto dobrá klubovňa s televízorom a iným kultúrnym zariadením má v

našich podmienkach veľký význam.

— Naši krajania — pokračoval A. Kubušek — sa neboja práce. Dokazujú to dennodenne vzorným hospodárením a stále lepšimi výnosmi. Dokázali to napr. v máji, v deň stranickeho činu, keď všetci — stranici a nestranici ako jeden muž vystúpili do práce pri stavbe cesty smerom na Krempečach. Urobilo sa už veľa. Na budúci rok bude táto cesta hotova a tak aj na Durštín začnú premávať autobusy. Z iných prác, ktoré u nás následujú, patria na prvé miesto výstavba vodovodu. Je to samozrejme, že úmerne s lepším hospodárením a rastom životnej úrovne ľudia chečú žiť modernejšie a kulturnejšie. Preto nečudo, že chečú mať doma kúpelky, čo donedávna bolo na vidieku nezvyčajné, že si kupujú chladničky, rádioprijímače, televízory, že je v obci stále viac kníh, že sa viacie čítia...".

Durštín teda kráča rýchle dopred. A nezabrázdi ho v tom ani spomínaná v úvode istá odrezanosť od sveta, ktorá čoskoro bude patriť minulosť. Lebo vývoj sa nedá zabrázdiť!

JÁN KACVINSKÝ

ZASADNUTIE PREDSEDNÍCTVA ÚV a OV KSČaS NA SPIŠI

22. septembra tr. konalo sa v klubovni MS v Nedeci spoľočné zasadnutie predsed-

Záber z porady KSČaS v Novej Belej Snímka A.A.

nictva Ústredného výboru a spišského Obvodného výboru Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku, za účasti popredného aktívca zo všetkých miestnych skupín na Spiši.

Na zasadnutí sa rokovalo o organizačnej a kultúrno-osvetovej práci Obvodného výboru na Spiši, o vybavovaní klubovní a súborov MS potrebým klubovým a hudobným náradím. Predmetom rokovania boli aj otázky spojené s vyučovaním slovenčiny na školách na Spiši. K zasadnutiu sa vrátimo v budúcom čísle.

Po zasadnutí jeho účastníci spolu so širokými kruhmi krajanov z Nedece sa zišli na obvodnej akadémii, usporiadanej na počest tridsaťročia PLR, ako aj 30. výročia SNP. Na akadémii vystúpil folklórny súbor miestnej skupiny KSČaS z Nedece, vedený kr. Ž. Bogačíkovou, ktorý predvedol zhromaždeným zaujímavý a hodnotný kultúrny program.

Lýdie Smetanová, delegátka na V. sjezd KSČaS ze Zelova Snímek A.A.

VOLBY DELEGÁTŮ NA V. CELOSTÁTNÍ SJEZD KSČaS

ZELOV

Na pôdsjezdové volební schúzi Obvodného výboru KSČaS v Zelovej, ktorá sa konala 8. září t.r., bolo rozdané, že predsedu OV, Jana Nováka a tajemníku OV, Wacławu Luščińskiemu sa zúčastní sjezd vzhľadom k zastavaným funkciám. Za delegáty na sjezd byli zvolení: Gustav Dedecjus, Mečislav Kimmer, Lýdie Smetanová

16. augusta 1974 zomrel vo Varšave, vo veku 61 rokov, čiatar STANISLAW REMBECKI, pseud. „Marian“, člen ZBoWiD a ZIW, účastník obrannej vojny v septembri 1939 a Varšavského povstania v radoch slovenskej čety 535. Za zásluhy bol vyznamenaný Gavaliarským krížom Radu obrodenia Poľska, dva krátky vojenskými krížmi a inými vyznamenaniami.

Cesť jeho pamiatke!

KONKURS „ŽIVOTA“

DLA ZBIERAJĄCYCH PRENUMERATĘ NA ROK 1975

Każdy kto pozyska prenumeratörów na cały 1975 rok weźmie udział w konkursie z cennymi nagrodami o ogólnej wartości 8 tysięcy złotych.

Nagrody będą przyznawane przez komisję, w skład której wejdą przedstawiciele Redakcji, Wydawnictwa „Współczesnego“, Czechosłowackiego Stowarzyszenia Kulturalnego i Ministerstwa Łączności.

Najbardziej wartościowe nagrody rzeczowe otrzymają ci, którzy pozyskają najwięcej prenumeratorów „Života“ na 1975 rok.

INSTRUKCJA — DLA ZBIERAJĄCYCH PRENUMERATĘ

1. Zbieramy tylko prenumeratę roczną na cały 1975 rok.
2. Od każdego pozyskanego prenumeratora pobieramy 12 zł. (dwanaście) tytułem rocznej krajowej prenumeraty „Života“. „Život“ można zaprenumerować do wszystkich krajów świata. Prenume-

rata zagraniczna wynosi rocznie 16.80 zł.

3. Zebrane pieniądze wpłacamy w terenowym Urzędzie Pocztowym i załączamy do wpłaty 1 egz. listy imiennej pozyskanych czytelników (z ich dokładnymi adresami) drugi egzemplarz imiennej listy pozyskanych czytelników z dowodem wpłaty pocztowej przesyłamy do Redakcji „Život“ 00-372 Warszawa, ul. Foksal 13. Dowód wpłaty zostanie zwrócony nadawcy.
4. Można też w drodze wyjątku zebrane pieniądze wraz z listą w 2 egz. przekazać do redakcji. Narzuca to jednak zbierającego na dodatkową opłatę związaną z przesyłką pieniędzy, którą w takim przypadku musi pokryć sam.

UWAGA! pieniądze za prenumeratę należy wpłacić na poczcie lub przesłać do redakcji najpóźniej do 10 grudnia 1974 roku. Po tym terminie zgłoszenia nie będą uwzględniane.

„Jedenadevadesát gramů. Já prostě vám vidím. Stejně jako vy vidíte, kolik je v lokále oken. Ale s tou váhou a s chutí je velká zábava. Dám si něco v restauraci a hned jim řeknu, že maso není sto gramů, jak to mají na jídelním lístku, ale jen osmdesát pět. Nebo že dali místo másla margarin. Ujišťuji vás, že ani nepotřebuji knihu přání a stížností. Nemusím ani hrozit, že mám známého v lidové kontrole. Řeknu jenom, v čem nesplňuj normu. Proto se přede mnou v hostincích a prodejnách jeden třesou!“

Podíval jsem se mimoděk na hodinky a zjistil jsem, že už musím běžet. Zaplatil jsem tedy útratu a zdvořile jsem se odporoučel.

V šatně jsem za sebou uslyšel těžké oddechování.

„Poslyšte, ničemu nevěřte!“ zašeptal mi naléhavě do ucha zřejmě notně vyplášený ředitel. „Je to blázen, ten chlap, co jste s ním seděl u stolu. Jestli vám říkal, že ředitel sметanu mlékem nebo že sedíme na váze, tak je to nesmysl. Je to bídna pomluva a urážka. Jedl jste u nás, takže jste to sám mohl poznat, ne?“

Jak ke mně nakláněl hlavu, cítil jsem vůni černého muškátu, lahvičku za sedm rublů. Na sobě měl sako z pravé anglické látky.

Opatrně se ohlédl do sálu.

„Víte, ono se potom všeľicos povídá a nestojí to za to... a on je doopravdy evok, už dôvod měl sedet v blázinci.“

„A kdepak je zaměstnán?“ zepjal jsem se.

„Přý v nějaké fabrice na výavky. Ríkají o něm, že má výborný nos. Ale kdyby měl nos jako policejní pes, stejně je to evok. Hařáš mu ve věži, na to můžete vztít jed!“

Vyzvedl jsem si kabát a klobouk a vyšel jsem na ulici. Můj společník seděl u okna a ledabyle mi kynul rukou. Byl ke mně obracen zády.

Doma jsem nelenil a vypūjčil jsem si od sousedky kuchyňské váhy. Přesvědčil jsem se, že flakonek má skutečně jedenadevadesát gramů. Uvědomil jsem si ale hned, že ten člověk to mohl vědět, protože pracoval v té branži.

Pokud jde o schopnost vidět zadu.. byla tam zrcadla. Sám jsem přeče v jednom z nich viděl ředitelu, tam u šatny za portiérou.

Ale stejně to byla podivná příhoda. Později jsem ještě několikrát do té kavárny zašel, ale už nikdy jsem takové bitky nedostal. Ani polévku ne.

Cert aby se v tom vyznal!

SEVER GANSOVSKIJ

OPERACE — DOKONČENÍ ZE STR. 16

Dňa 15. septembra t.r. sa v klubovni KSČaS v Jablonke konala pracovná schôdza Obvodného výboru Spoločnosti na Orave za účasti popredných aktivistov miestnych skupín a členov predsedníctva UV, spojená s voľbami delegátov na V. zjazd KSČaS.

Na zasadnutí sa rokovalo o organizačnej a kultúrno-osvetovej práci Obvodného výboru na Spiši, o vybavovaní klubovní a súborov MS potrebým klubovým a hudobným náradím. Predmetom rokovania boli aj otázky spojené s vyučovaním slovenčiny na školách na Orave; o otázkach spojených s vybavovaním klubovní a súborov miestnych skupín potrebým klubovým a hudobným náradím ešte tento rok, ako aj otázky prihlásenie odbojárm — členmi Spoločnosti.

K priebehu rokovania, ktoré treba uznať za konštruktívne a jedny z najlepších na Obvode KSČaS na Orave, sa vrátíme v budúcom čísle. Za delegátov na V. zjazd boli zvolení:

Štefan Adamčík — z Malej Lipnice

Augustín Andrašák — z Jablonky

Anna Bialoňová — z Kičor

Alojz Biel — z Hornej Zubricie

Emília Bosáková — z Dolnej Zubricie

Mária Chovancová — z Podsrnia

Peter Jurčák — z Oravky

Bronislav Knapčík — z Hornej Zubricie

Eugen Kott — z Dolnej Zubricie

Ján Kulašiak — z Chyžného

Ignáč Nižník — z Hornej Zubricie

Vladislav Pieronek — z Podvylka

Anton Rafáč — z Pekelníka

Anton Špryka — z Privarovky.

DOŽINKOVÝ PECEŇ CHLEBA

ZAUJÍMAVOSTI

Veľkú senzáciu vyvolal denník San Antonio Star keď uverejnili správu, že nedaleko Puebla (Texas) sa oteliла krava, ktorá mala päť teliat. Na druhý deň mešanosta Puebla demenoval: Nie je pravdou, že sa u nás objavili teľacie pôtorčatá. Pravdou je však, že reportéri z Antonio Staru porodili kačicu.

V Iráne nadobudol platnosť nový predpis: každý, kto zotne alebo zničí strom bude potrestaný tromi rokmi väzenia a pokutou. Dokonca aj na to, aby zošiel vlastný strom, je potrebné povolenie patričných orgánov. Irán totiž začal veľkú akciu zalesňovania krajiny skoro úplne zbavenej stromov. Navôkol samotného Teheránu vysadili 12 miliónov stromkov, v meste vysadzujú na všetkých uliciach stromy a ozdobné kry.

Kedže obyvateľstvo nie vždy doceňuje túto dôležitú akciu — zaviedli na obranu stromov vysoké tresty.

Zanedlho austráliske ovce budú nosiť kabáty z umeľých vláken. Vďaka týmto zvračníkom budú sa môcť pásť za studeného počasia a v dôzdi a ich srsť bude chránená pred zašpinením — čo bude mať vplyv na kvalitu vlny.

Drahó zaplatia hasiči z Tyresia (Švédsko) za svoj výcvik. V programe mali totiž hasenie špeciálne podpálenej, starej a napoly zručanej chalupy; zatiaľ však hasiči spálili novú budovu miestneho tenisového klubu a tak účinne hasili požiar, že budova sa nehodí ani na generálnu opravu.

V obci Bogaczowa istý Z. Królicki počas práce na svojom poli našiel kamennú sekuru s asymetrickým hrotom. Sekura je cenným náleziskom, keďže je to pamätku z obdobia kultúry šnurovej keramiky z neskoréj doby kamennej, teda z polovice tretieho tisícročia p.n.l.

PATRIA K L'UDOM
DOBREJ PRÁCE

Ján Lačiak, vzorný rolník z Chyžného, člen obecného národného výboru, predseda komisie pre ekonomický rozvoj a zásobovanie, člen KSCas. Má vzorné gospodovstvo - ročne odovzdáva šesť býčkov vážiacich viac ako 500 kg.

Snímka: E. Drozdowski

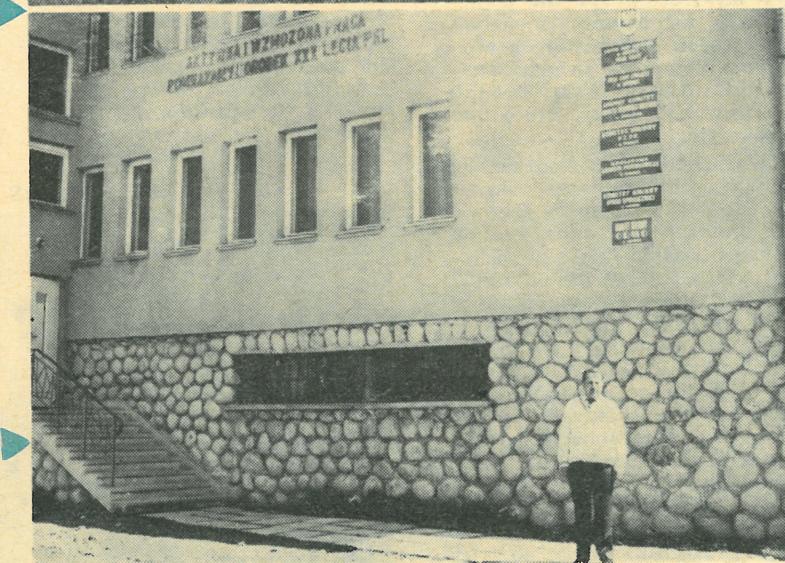
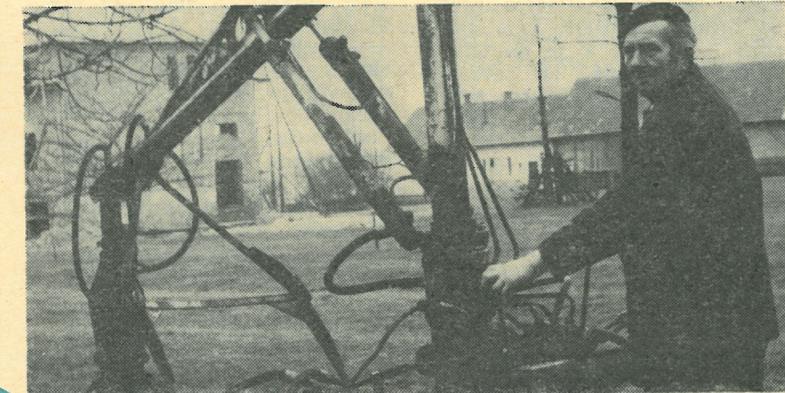

Listonoška z Kucova doručuje čtenářům krajanům také náš Život.

Snímek A.A.

Władysław Kruczak, vedúci obecných polnohospodárskych služieb, pred Obecným úradom v Jablonke.

Snímka M.K.

Z KALENDÁRA NA — NOVEMBER — LISTOPAD

Ked máme v novembri suché počasie, využívame ho na zimnú orbu a podľa potreby spájame ju s vápnením polí. Na lúkach a pastvinách rozhadzujeme krtiská, vyskášame trávu, ktorá ešte ostala, čistíme melioračné priekopu a ústia drenážnych rúr. Lúky a pastviny v tomto období hnojíme kompostom a draselinnými hnojivami. Na poliach, na ktorých sa obyčajne zadržiava voda, robíme brázdy šíkmo k spádu terénu.

Stroje a všetko náradie čistíme a konzervujeme. Kopce so zemiakmi zakrývame hrubšou vrstvou zeme.

Inventárské miestnosti pripravujeme na zimu, tesnáme dvere, obloky, steny a podľa potreby opravujeme ventilačné zariadenia.

Ovce vypúšťame na lúky a oziminy (ked nie sú príliš mokré) a dokrmujeme ich v ovčinci. Ostrihaným ovciam (je to obdobie striže) zvyšujeme krmovinové dávky.

Dalšíu časť venujeme kŕmeniu zvierat.

Výrobňa efektívita zvierat, teda množstvo a kvalita ich mäsa, mlieka, vajec či vlny sú závisle v hlavnej miere od genetickej hodnoty jednotlivých kusov, a od ich kŕmenia. Možno konštatovať, že výrobné možnosti našich zvierat nie sú úplne využití. Príčina tkví najčastejšie v nedostatočnom, nenormovanom kŕmení. Preto je nevyhnutné prehliobiť vedomosť rolníkov o zásadách racionálneho kŕmenia zvierat.

Pri správnom kŕmení treba predovšetkým určiť požiadavky zvierat na krmovinové zložky, ustáliť krmivá (najlepšie pre zvieratá a lacné pre rolníka), ktorími tieto požiadavky budú kryté a na tomto základe ustáliť denné kŕmne dávky. V každodenom kŕmení treba mať na zreteľ: energiu krmiva užitočnú pre zvieratá (meriame ju v ovsených jednotkách), všeobecne straviteľné bielkoviny, minerálne zložky, napr. vápnik, fosfor,

vitamíny a patričné množstvo suchých krmív. Zvieratá musia mať dostatočné množstvo vody. Základom pre ustálenie správnych kŕmnych dávok sú Normy kŕmenia hospodárskych zvierat, ktoré by sa mali nachádzať na každom gospodovstve.

Krmovinové zložky, ktoré dávame zvieratú, prenikajú po strávení do buniek a tkanív zvieratá, kde nastáva ich prestavba na zložky tela zvieratá.

Všetky tieto procesy nazývame premenou látok a energie. Nedostatok určitej zložky, alebo ich nesprávne proporcie spôsobujú poruchu v procese látrovej premeny.

Základné krmovinové zložky zvierat využívajú v prvom rade na svoje existenčné potreby, teda na prácu svalov, udržanie stálej teploty tela. Po usporojení existenčných potrieb môžu sa konáť procesy syntézy, teda rast mäsa, produkcia mlieka, rozvoj plodu, rast vlny atď. Ak zvieratá dostáva nadmerné množstvo krmív, po usporojení existenčných a výrobných potrieb ostatné krmovinové zložky sa odložia v podobe tuku.

Racionálne kŕmenie spočíva teda v dodávaní zvieratú optimálneho množstva krmív, ani príliš malého ani príliš veľkého. Nesmieme zabúdať, najmä na jeseň, keď je viac krmív, že prekŕmovanie neznamená racionálne kŕmenie. Najmä preto je to dôležité, že často v dôsledku mrhania krmovinami, po období „sýtosti“ nasleduje nedostatočné kŕmenie zvierat.

Uhlohydryát obsiahnuté v krmovinách dodávajú zvieratam energiu pre prácu svalov, rast, produkcii mlieka, odkladanie tuku. Bielkoviny slúžia k vzniku nových buniek, produkcii mlieka, vlny atď. Minerálne zložky (vápník, fosfor, sodík, magnézium) sú nevyhnutne potrebné pre stavbu koští, ako aj produkcii mlieka. Zvieratá potrebujú

aj iné zlúčeniny tzv. mikroelementy (železo, med, magnézium, kobalt, zinok, jód). V krmovinách často chýbajú tieto zložky. Preto zvieratá by mali dostávať minerálne prídatky napr. mičišku MM, ktorá je nevyhnutná napr. v kŕmení dobytka. Dôležité je aj pridávanie krmovinovej kriedy, ktorá je potrebná nielen pri kŕmení dobytka (najmä keď dávame siláž), ale aj v kŕmení ošípaných a sliepok.

Nevyhnutné sú tiež vitamíny, ktoré majú vplyv na rozvoj a produkciu zvierat a na ich zdravotný stav. Vitamíny sú mimoriadne potrebné pre mladé zvieratá, ktoré sú v uzavretých miestnostiach. Veľa vitamínov sa nachádza v dobrom sene, v sušine zelených krmív. Vitamíny sa nachádzajú aj v priemyselných živinách pre mladé zvieratá, ako sú Bowitan (pre teftatá) a Suwitan (pre prasatá).

V lete základnou krmovinou by mali byť pasienky a rôzne zelené krmivá. Z letného kŕmenia na zimné kŕmenie by sme mali prechádzať postupne. V zimnom kŕmení väčšiu ako doteraz úlohu by mala v praxi zohrávať siláž. V tomto období je taktiež mimoriadne dôležité dávať minerálne prídatky a krmoviny bohaté na vitamíny.

Slama nemôže byť základnou krmovinou pre krvavy. Jej množstvo v dennej dávke pri voľnatých krmivách by nemala prekračovať 5 kg na kus. Slamu ešte teraz musíme zabezpečiť pre zmoknutím a znečistením. Hodnotu pliev najmä ostrých, ktoré sa menej hodia na priame kŕmenie, možno zlepšiť sponárom alebo silážovaním spolu so šavnatými krmovinami. Silážovanie spolu s okopaniami je veľmi dobrým spôsobom skvalitňovania slamy.

Ako prídatok k siláži z okopanín, ktorú pripravujeme pre ošípané, sa hodia plievy z výkrovkvetých rastlín, najmä z d'ateliny a seradely.

S.D.

Z AMOROVEJ LUCKY

Láska je ako detská nemoc: čím neskôr ju prežívate — tým faží má priebeh a tým horšie následky zanecháva.

Bonn: Vo svadobný deň istý mladý Vestfálčan požiadal o rozvod. Vo svojej žiaťosti vysvetľoval, že manželstvo bolo skonsumované niekým iným. Totiž ihneď po svadbe mladomanželka zmizla a našli ju v objati družbu, v celom jednoznačnej situácii.

Boston: Manželstvo Edith a Hala Smockeyovcov z Bostonu trvalo iba 60 minút. Po sobáši sa manželia pohádali o trasu svadobnej cesty. Stretili sa opäť na súde počas rozvodového pojednávania.

Londýn: Jeden z londýnskych súdov rozhodol istý mladý páru na základe sťažnosti manželky, ktorou manžel nedovoľoval nosiť sukné mini. Okrem toho súd zistil „vysoký stupeň žiarlivosti u partnera nútiačeho svoju manželku nosiť nohavice.“ Na súdne pojednávanie prišla žalobkyňa v obľúbenej sukni mini.

Göteborg: Pokutu za jazdu bez dokumentom musel zaplatiť istý romantický Švéd, keď sa pokúšal ohúriť policajta v sukni poklonami. Keďže si chcel vynahradíť výdavok, vyhľadal potom túto policistku a po mnohých naháváračkách si s ňou dohovoril súkromnú schôdzku. Výsledok: manželstvo. Doklad o zaplatení pokuty si mladomanželia dali orámovat a zavesili v spálni namiesto svadobnej snímky.

Vybrali sme pre vás model skutočne krásnej šatky a chceme vás nahovoriť, aby ste si ju upletli počas dlhých zimných večerov. Môže byť z vlny alebo z anilany a farba, nuž taká aká sa vám, milé čitateľky, hodí k očiam.

KVIEKOVANÉ NECHTY

Na Západe niektoré firmy propagujú módu na nechty lakované vzorkami kvetín, motýlikov a pod. Miniatúrne „umelecké diela“ na nechtoch možno vykonať celkom jednoducho: v obchodoch sa kupuje zvláštne oblačky, ktoré sa potom nalepujú na lakovaných nechtoch.

Táto módná novinka ani nie je taká drahá — za 2 doláre možno kúpiť 300 malíčkých oblačkov, po 10 z každej vzorky. Zatiaľ nevedeno, či kvetinkové nechty budú túto sezónu populárne.

TAKÝ JE ŽIVOT

Koncom min. roku vo Varšave na 100 mužov bolo 116 žien (rok skôr — 117), prieamerne v Poľsku — 106. Z demografických údajov vyplýva, že hlavné mesto je najviac feminizovaným mestom v Poľsku. Početná prevaha žien existuje už vo veku 20 rokov, zatiaľ čo v celostátnom priemere iba od skupiny osôb vo veku 31 rokov.

Manželka pracovníka S. — píše Slowo Ludu — zamestnaného v jednom závode v O., sa začala zaujímať, prečo manžel má taký nízky plat. Úvodom sa riaditeľ spýtal manželky pracovníka, ako sa cití, čo zákazníku zmiatio. Vysvitlo, že S. štyri dni nepracoval a poprosil, aby omiluvili jeho neprítomnosť v práci, keďže manželka si zlomila kľúčnu kost. Vtedy manželka požiadala, aby si siahli do fascikla S. na osobnom oddelení. Vo fascikli bola celá hľbka rôzneho druhu ospravedlnení, z ktorých vyplývalo, že rodina tohto pracovníka bola postihnutá uplnou pliągou neštasti. Najviac bolo zlomením končatin, ktorými boli postihnutí aj dôvano nežijúci starí rodičia. Manželku pracovníka S. najviac

Tyto dvoje slušivé šaty se jistě budou našim čtenářkám líbit. Jejich střih se hodí téměř na všechny druhy látek, jednobarevné i s desénem.

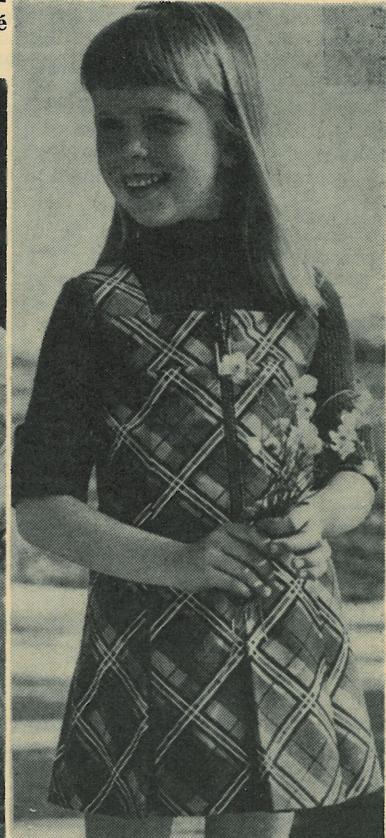
Z domáceho hrnca....

Vizitkou každej gádzinky je čistá kuchyňa. No nie vždy máme dosť času vyčistiť ju a tak sa stane, že na nábytku a obkladačkách sa usadi vrstva mastnoty, ktorá sa obzvlášť zle čistí, najmä ak je zmiešaná s prachom. Keď však do vody, s ktorou kuchyňu umývate, pridáte trochu amoniaku (na liter vody dve lyžičky), nábytok vyčistíte bez väčších ťažkostí (amoniak roztápa mastnotu).

VITAMÍNY: Dobrá gádzinka by mala poznáť význam vitamínov pre zdravie a rozvoj ľudského organizmu. To-to sú najdôležitejšie vitamíny: A — nevyhnutný pre rast mladých organizmov, podporuje odolnosť kože a sliznice. Je obsiahnutý pre dovšetkým v rybacom tuku, v masle, mlieku a syroch. B₁ a B₂ podporujú látkovú výmenu a predbehajú chorobám nervového systému. Sú obsiahnuté v kašách, vo vajiciach, v mäse a droždiach.

Z kolekcie módnich jesenných kabátov sme pre vás vybrali jeden, skutočne pekný, k nemu dvojdielnú šastovú sukňu s vhodnou košeľovou blúzkou; šaty nielen pre mamičku, ale aj chutné kárované šatôčky pre dcérku.

„Pán doktor, vela som premýšľal nad tým, kolko bolesti vydrží že-na...“

„Záleží na tom, ako a kedy: či v nemocnici, alebo v salóne krásy, alebo v nových topánkach...“

— Počul som, že ste kúpili kravu. Ako ste s ňou spokojní?

— Veľmi. Dáva dennie deväť litrov mlieka.

— A čo s ním robíte?

— Tri litre vypijeme sami a desať predávame.

Zhovárajú sa dvaja priatelia:

— Moja žena chce schudnúť, nuž začala jazdiť, — vravi prvý.

— A aký je výsledok.

— Dosť prekvapujúci. Kôň schudol o desať kilogramov.

Čo sa robí na autobusovej zástavke? Čaka sa na autobus, ale nie vždy. Mladí Lichosytovovci Augustin a Stanislav z Malej Lipnice pasú kravy. Snímka: M.K.

DUBOVÝ LIST

Češe jeseň,
češe, češe
brezám zlatý vlas.
To, čo cez deň
neučeš
rozstrapatí
mráz.
Píše jeseň,
píše, píše
zvieratkám list
dubový:
Ide zima
a do skryše
nech si každý
uloví:
Veverička
šušky sladké,
lieskovce
a semienka.
Krtko Murko
na záhradke
zrnká, kôru
z koriencou.
Ježko jablk,
planých hrušiek,
divé svinky žaludy.
Kmotor d'atel
červov, mušiek,
čo ak zima zablúdi.
Je vždy taká
roztržitá.

Dni a noci chybne sčítá.
O nej to už známe je
A ked' s tým nik
nepočítá,
chotár snehom
zaveje.

MARTIN HORKA

HUBY

Prší drobný dáždik
popod staré duby.
Akoby pod dáždnik
skrývajú sa huby.

Plávky majú plavky
rôzne vyfarbené,
nečešú si hlávky
z leta do jesene.

Na vysokej nôžke
tmavý klobúk nosí,
spoznáš ho po kožke,
kozák osikový,

Ako lievik hubka,
to je rýdzik pravý.
Dutý ako trúbka,
vždy nám radosť spraví.

Muchotrávka sivá
spona kríka kýva.
Ak je červenkastá,
jedovatá býva.

Pani jeseň ide,
stromy hlavy klonia,
masliak sa nám zíde,
medzi lístím vonia.

ELENA GÁHEROVÁ

HORÁR ÍVERČOK Z PEKNEJ LÚČKY (1)

Daleko, predaleko, za Čierou horou, pod Bielou skalou, na zelenej čistinke pri Striebornom potoku v horárni na Peknej lúčke žije horár Íverčok a malý psík Hybaj. Žije tak daleko, predaleko v hore, že sa ani ožení nemohol, lebo ani jedno dievča nechce odísť od ľudí až za Čieru horu, pod Bielu skalou, na zelenú čistinku pri Striebornom potoku, do horárne na Peknej lúčke, ešte k tomu za bradateho a fúzatého horára.

Býva teda sám a aby mu nebolo smutno, vyhŕava si na pišťalku. Vtáčiky sa k nemu zletujú, sadajú mu na plecia, na ruky i na pišťalku a spolu s ním vypískujú a vyspevujú tak prekrásne, až sa všetko okolo nich usmieva. Aj Čierna Hora, aj Biela skala, aj zelená čistinka, aj Strieborný potok, aj samotná horáreň na Peknej lúčke.

Pásala sa raz koza Róza za dedinou v kriači a ako sa tak pasie a sladké stebielko hľadá, odrazu len zablúdila v lese a blúdila a blúdila, až prišla k horárni na Peknej lúčke. Zbadala Íverčoka, ako si vypískuje na pišťalku.

— Dobrý deň, pán horár, — pozdraví koza Róza.

— Dobrý deň i tebe! Vítaj! — čuduje sa horár.

— Co ta ku mne priviedlo?

— Zablúdila som v hore. Vezmi ma k sebe, horár. Je tu ani v raji. Zelené hory, všade plno trávy, voňavých bylín, kvetín a chutného kriačia, až sa mi srdce smeje. Ja sa už do dediny nevrátim. Budem ti gázdoval, jedlá vyzváraf, ibu rádit, smeti vymetať. Ani kŕmiť ma nemusíš, iba ma občas do hory pusť.

— Dobre, — vraví horár, — aspoň nám dvom bude veselšie.

OKTÓBER

PRICHÁDZA Z DAŽDOVEJ KVAPKY
MĀ MOKRÉ LABKY
A PRETO MESTÁ I DEDINY
SÚ SAMÉ BARINY.

CHA • CHA • CHA

— Zdenko, prečo neješ? Ved' si vratel, že máš hlad ako vlk?

— Hlad mám ešte stále, ale videl si niekedy, aby vlk jedol krupicovú kašu?

★

Otec Jožka Fazuľku je chirurg. Jeho syn sa takto sťažuje kamarátom:

— Pred operáciou môj otec každého uspí. Iba mňa reže bez narkózy!

★

— Nad čím toľko rozmyšľaš, Vlado?

— Mám starosti.

— Aké?

— Čo mám kúpiť: klietku alebo akvárium?

— Pre koho?

— Pre lietajúcu rybu.

★

Karol sa vyťahuje pred kamarátmi:

— Poviem vám, že ja vôbec, ale vôbec neviem, čo je strach!

— Tak sa niekoho opýтай, — poradila mu Betka.

★

Sedí Peter vo vlaku a vtom k nemu pristúpi známy chlapec a dá sa s nim do reči:

— Kam cestuješ?

— Do Krakova.

— A čo ta tam tahá?

— Lokomotíva.

★

Počas hodiny telocviku všetci žiaci ležali na chrbe a hýbali nohami, ako keď sa ide na bicykli. Odrazu sa učiteľka rozčúnila:

— Ondrej, prečo sa ulievaš?

— Ja sa neulievam, ja idem z kopca.

★

— Bol si včera v kine, Paľko, keď tam začalo horieť?

— Áno.

— A ako to dopadlo?

— Dobre, vrátili nám vstupné...

CHI • CHI • CHI

A koza Róza veru splnila svoje sľuby do litierky. Varí pre Íverčoka jedlá od výmyslu sveta, dobrú kapustu i klobásy, šalátik i jaternice.

Zašla raz koza Róza do dediny nakúpiť pozívne a v batohu priniesla do horárne kohútka. Už tam boli traja. Kohút Heš každé ráno všetkých pobudi, aby nepospali, aby vždy videli ako slniečko vstáva, ako vykukuje spoza hory. Kohút je najlepší budíček na svete. Prekrásne spieva: Kikirikíí a ešte aj inak... A výhoda je v tom, že ho netreba nafahovať.

MÁRIA HAŠTOVÁ

POZNÁVAJ A CHRÁN PRÍRODU!

BOJE JELENOV

Koncom septembra a začiatkom októbra nastávajú bojové stretnutia medzi jeleňmi, v ktorých ide o vybojovanie vlády nad čriedou. Toto obdobie sa nazýva ruja. Vieme, že ani mimo tohto obdobia nie je jeleň mierny a pokojný.

Ako u iných zvierat, tak aj u jeleňa poznáme určité pripravu pred samotným bojom. Tá sa riadi rôznymi okolnostami — ako napríklad vlastnosťami súpera, spôsobom napadania. K prípravnej bojovej fáze jeleňa patrí jeho zastrašovací postoj, po ktorom nasleduje výzva a útok. Hlavu má vysoko zdvihnutú a v mnohých prípadoch jeleň krúti krkom. Celé telo má napnuté a pozornosť sústredí na súpera. Aby zastrašil protivníka, zlostne rozrýva zem parohami. Jeleň pred zaútočením sklopí uši dozadu, kým pri hravom boji ich necháva v normálnej polohe. Po skončení vyhrážok, ktoré často sprevádzajú trúbenie, prechádza jeleň do útoku, ktorý má rôzny charakter. Mladšie jeleny nebojujú medzi sebou tak, aby ich zápasy skončili nešťastne.

Keď jeleny podídu k sebe, urobia zrazu prudký výpad, pri ktorom sa dotknú parožím. Vzápäťi cívnu a opäť začnú parohami rozrývať zem. Potom podniknú nový výpad, pričom sa im však parohy nedotknú. Stojia odvátení od seba a hneviivo ručia. O chvíľu podídu k sebe, aby sa zrazili. V ďalšom priebehu boja parohy zostávajú v stáлом styku a nárazy sa ustavíčne opakujú. Ak prestane jeden zo zápasiacich útočiť, hroty súperových parohov sa mu ocitnú v tele. Keď má ešte dosť sily, rýchle zuteká a potom sa uloží na smrteľne lôžko. V prípade, že sa jednému zo zápasiacich podarí súpera zraniť a zrazíť na zem, vtedy ho víťaz bodá do tela a pokračuje vo svojom zlostnom vystrájaní aj potom, keď porazený už zhasol.

Inokedy sa stáva, že jeleny, len čo sa stretli v prvom nápore, nepokračujú v boji. Jeden zo sokov vytrhne parohy a dá sa na útek. Obvyčajne je to ten jeleň, ktorý vysolal šarvátku. Jeleň spoznal, že má do činenia so silnejším súperom. Vítaz oznamuje svoje víťazstvo ručaním.

Počas boja mávajú jeleny od námaha vyplazený jazyk a okrem toho, že škripú zubami, ozývajú sa aj silným fučaním.

Po ruji vidíme jeleny zoslabnuté a schudnuté. Často majú na tele veľa jaziev, bodnutí a odreniny. V revíri môžeme nájsť aj mŕtve kusy, ktoré zahynuli v dôsledku tažkých zranení. Nedá sa povedať, že zvítazí vždy silnejší, pretože na výsledok má vplyv aj únava, vysilenie z prechádzajúceho boja a vyčerpanie z ruje.

km

TAJOMNÉ CESTY VEDY!

OD MLYNA PO HELIKOPTÉRU

Prvým lietadlom s motorom bola helikoptéra. Jej využitie sa však oneskorilo oproti lietadlu o celé desaťročia. Ako predloha slúžil veterálny mlyn. Podľa neho zostrojil Leonardo da Vinci prvý model helikoptéry. Zdrojom energie bolo hodinové pero. Až po zdokonalení benzínového motora sa podarilo zostrojiť helikoptérnu, ako-tak podobnú dnešnej. Konečne v r. 1907 boli bratia Breguetovi prvými, čo vzlietli na helikoptéru. No i tak ešte im dva priatelia zo zeme pomáhali stroj vyrovnať a trochu pridržiavať. Ubehlo niekoľko desaťročí, kym sa podarilo využiť nový vynález. Prvé, skutočné úspechy s novou konštrukciou sa dosiahli až v r. 1924. Španielsky konštruktér Juan de la Cierva sa mhol pochváliť vynikajúcimi vlastnosťami svojej autogiry, tak sa totiž nazýval predchodca helikoptéry. Cierva využil princíp helikoptéry, ktorý objavil ruský inžinier Rjabušinský a jeho zdokonalenie venoval stovky dni i všetky svoje peniaze. Základom jeho autogiry je vrtuľa so zvislým hriadeľom, čiže rotorom. Hlavou výhodou helikoptéry pred lietadlom je možnosť riadiť let bez rýchlosťi. Helikoptéra sa môže vo vzduchu zastaviť a riadiť sa je pri každej rýchlosťi. Zjednotenie pohybu a kontroly lopatiek sa bezchybné podarilo vytvoriť až na helikoptére typu Focke-Anchegells. Onedlho vynálezca Sikorskij, pôvodom Rus, skonštruoval helikoptérnu s jedným rotorom VS 300. Táto veľmi úspešná helikoptéra otvorila cestu k mnohým ďalším obmenám a zdokonaleniam. Aký veľký pokrok sa dosiahol za niekoľko desaťročí, vieme si ľahko predstaviť po prehliadkach najslávnejších leteckých výstav, ktoré sa tradične usporadúvajú v Paríži. Na tohoročnom parížskom salóne vystavoval Sovietsky zväz najväčšiu helikoptérnu na svete.

S. ČERVÍNKA

P
rawnik

FUNDUSZ
ALIMENTACYJNY

Z dniem 1 stycznia 1975 r. wchodzi w życie ustanawa z dnia 18 lipca 1974 r. o funduszu alimentacyjnym (Dz.U. Nr. 27 poz. 157). Celem tej ustawy jest zapewnienie chociażby minimalnych środków do życia osobom uprawnionym do otrzymywania alimentów — zarówno dzieciom jak i osobom starszym wzgl. znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej — gdy osoba zobowiązana do alimentacji z obowiązków

swych nie wywiązuje się. Dla osiągnięcia tego celu tworzy się fundusz alimentacyjny, którego doponitem jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Swiadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie zamieszkałej w Polsce, dla której alimenty zostały ustalone prawomocnym wyrokiem, postanowieniem w sprawie o rozwód lub ugody zawartej przed sądem, jeżeli egzekucja tych alimentów okazała się bezskuteczna. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego wynoszą się również w wysokości takiej jaka została ustalona w wyroku, jednak nie wyższej niż 500 zł miesięcznie. Jeżeli więc np. Sad zasadził 400 zł alimentów miesięcznie ZUS będzie wynosił osobię

uprawnionej każdego miesiąca całą powyższą kwotę, jeżeli jednak ustalona w wyroku wysokość alimentów przekracza 500 zł miesięcznie ZUS będzie wynosił osobię uprawnioną co miesiąc 500 zł.

Swiadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznaje Zakład Ubezpieczeń Społecznych na wniosek osoby uprawnionej albo organizacji społecznej uprawnionej do występowania w sprawach o roszczenia alimentacyjne (związki zawodowe, Liga Kobiet, Polski Komitet Pomocy Społeczeństwa, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, ZMS, ZMW Związek Emerytów i Rentistów i inne). Wniosek składa się za pośrednictwem organu prowadzącego egzekucję alimentów (komornika), który ZUS

przekazuje wniosek łącznie z informacją o bezskuteczności egzekucji alimentów. Decyzję o przyznaniu świadczeń z funduszu alimentacyjnego podejmuje ZUS jak również decyzję o zaprzestaniu wynoszącej (np. po dojściu uprawnionego do pełnoletniości). Od decyzji ZUS w sprawach świadczeń alimentacyjnych można się odwołać do rady nadzorczej oddziału ZUS. Decyzje rady nadzorczej są decyzjami ostatecznymi.

Ustawa o funduszu alimentacyjnym zapewni potrzebne środki utrzymania tym wszystkim którzy z powodu nie wywiązywania się osób obowiązanych do alimentacji dotąd tych środków nie posiadały.

W. FERFET

Psychozábava

MENO VESTÍ

HELENA: meno vladárske, apodiktické, štiplavé alebo jasné, dobrorudečné, jednoduché, úprimné.

Existujú dva základné typy žien tohto mena.

1. typ (zriedkavejší): astenická žena, štíhla alebo chudá, nepríliš pekná imavovláska. Stále nespokojná, nafúkaná, zlá, prefikaná, Istívá, bezohľadná despotka alebo diplomatka podľa okolnosti. Prachnúca po moci a pocte. Zastává vysoké miesto vďaka svojej prefikanosti, ctižiadostí alebo aj vďaka povoľnému manželovi, ktorého niekedy vie rozvíť s prvou manželkou a pripútať k sebe. Kosnatá, rovná, s malým poprsím, zdánlivá nepríťažlivá ale muži ju majú radi. Zriedkavo máva deti a ľahko rodí. Je umelkynou, herečkou, predsedkyňou, osobou sekretárkou dôležitej osobnosti.

2. typ (častejší): tmavá blondína, tmaovláska, nízka alebo priemernej výšky. Má oči siede, hnedé alebo zelenkavé, guľatúčka moletka s okrúhlou tvárou, s mäsičkami perami a mäkkými vlasmi, pevne stavaná. Pochádza z početnej rodiny a obvykle je najmladším dieťaťom, často jedináčikom medzi bratmi. Od malíčka ju naháňajú do práce, ale svoj osud nesie spokojne a často sa usmievá. Od malíčka je aj výborná gádzina. Dôverčivá, verí všetkým; niekedy fažko prežíva svoju prvú lásku a dokonca manželstvo. Rozvádzá sa teda a druhykrát vydáva — už dobre a šťastivo. Máva jedno — dve deti. V živote nie je príliš ctižiadostivá. Učí sa slabo alebo priemerne a vo výsledku je robotníčkou, úradníčkou, pracuje na pošte, v novinovom stánku, je vychovávateľkou v škôlke. Na každom pracovisku ju majú radi kolegové a kolégovia. Má pre návštěvníkov otvorenú domácnosť a veľmi starostlivo pestuje rodinné zväzky. Chutne varí. Jej manžel je tiež dobrý, žoviálny, spokojný. Je stále usmiaty, dobrorudečný, úprimný, verný manželke a zamilovaný do svojich detí. Najčastejšie sa volá Eugen, Henrich, Peter, Alexander, Stanislav, Ján, Jozef.

TADMIR

SNÁR

VERÍTE SNOM? NIE? ANI MY NEVERÍME, ALE PREDSA KAŽDÝ Z NÁS SA NIEKEDY POZRIE DO SNÁRA, AJ KEĎ TO POKLADÁ ZA PRESDUDOK NAŠICH BABICIEK. OSTATNE, VED JE TO IBA ZÁBAVA. TAK TEDA, KEĎ SA VÁM SNÍVA:

Smútok — veľa radosti

Smrl vidieť — budeš mať dlhý život

Smola — blahobyt ťa čaká

Smolný veniec — usporiadaš slávnosť pre priateľov

Sokol, niesť ho — čest

— lietať ho vidieť — budeš oklamaný

Spoločnosť navštíviť — zaujímať známost

Strašidlo — bieda, nádza

— vidieť — nešťastie

Studňa, vidieť ju — priznanie

— padnúť do nej — zlá budúcnosť

— kopat ju — najdeš si dobrú prácu

— piť z nej — dobré zamestnanie

— vidieť preteká — straty

Stôl prestierat — blahobyt

— upratovať — ujde ti zisk

— sedieť na ňom — milá spoločnosť

— prestretý vidieť — hostia

— prázdný — nedostatok

Stuha na veniec — si ješťný

— s nápisom — smutná správa

— rôznofarebná — smrť

W
eterynarz

A MOŻE SZTUCZNE
UNASIENIANIE OWIEC?

Oprócz naturalnego krycia, stosowane jest na całym świecie sztuczne unasienianie także owiec, czyli tak zwana sztuczna inseminacja. Metoda ta daje możliwość szybkiego podniesienia jakości pogłowia przez wykorzystanie najlepszych rozpolodników. O ile przy kryciu z ręki jednym trykiem można zapłodić do 80 sztuk macior, to przy zastosowaniu sztucznego unasieniania ilość zapłodnionych maciorów w ciągu jednego okresu dochodzi do 400. Pierwsza stacja unasieniania owiec w okolicach górskich została założona w Jaworkach koło Szczawnicy i czynna jest przez wrzesień i październik. Przy inseminacji należy naturalnie zwracać uwagę aby owce były w okresie grzania się. Grzejące się maciorki wyszukuje się rano, gdy popęd występuje wtedy silniej niż pod-

czas dnia. Po wybraniu sztuki należy od razu doprowadzić do unasienienia. Dobrze prowadzone stacje unasieniania mają duży wpływ na poprawę pogłownia owiec. Przesunięcie stanówki z października na wrzesień powoduje dłuższe przebywanie jagniąt przy matkach, a tym samym lepszy odchód młodzieży. Gospodarstwa korzystające z usług stacji sztucznego unasieniania mają coraz lepsze jagnięta a tym samym coraz wyższy dochód z hodowli owiec.

CO ZNACZY
— UŻYTKOWANIE
MLECZNE BYDLA

Mleko jest pokarmem bardzo odżywczym. Zawiera ono tłuszcze cukier i sole mineralne. Niezależnie od tego w mleku mamy witaminy wpływające na wzrost młodych organizmów. Przez odpowiednie żywienie możemy wpływać na jakość mleka. Krowy żywione dobrymi paszami a więc zimą sianem, paszami treściwymi i zdrową okopowizną, zaś latem na dobrym pastwisku, wysokobiałkowymi paszami zielonymi dają smaczne i pełnowartościowe mleko.

Natomiast pastwisko o położeniu na południu daje najwięcej traw kwaśnych, siano w którym przeważają turzycy, bezwartościowe pasze wodnistre, wpływające na zły smak mleka. Mleko takie nie jest już takie odżywcze. Na mleczność krowy wpływa również prawidłowe dojenie i dokładne wydajanie. Mleko tworzy się w wymieniu nie tylko w ciągu dnia ale i podczas doju. Często widać się jeszcze nieprawidłowe dojenie. Doj się nie tak jak to się przeważnie jeszcze robi przez ciągnienie za strzyki — osmykowanie ale całą dlonią. Przystępując do dojenia krowy najpierw zdajamy do osobnego naczynia pierwsze kropelki mleka, zawierające brud i często szkodliwe bakterie. Potem wymię wycieramy lub myjemy. Następnie całymi dojmami od góry do dolu masujemy tak dugo, aż poczujemy że ćwiartki wymieniają się nabrzmią. Dój zaczynamy od przednich strzyków, później dojmujemy tylnie i znów wracamy do przednich jako słabiej rozdrobnionych. Doając ćwiczymy strzyki i dużym i wskazującym palcem mówiącym dajemy doborowe dojenie. Wskazane też jest zamalać okna z lekka na niebiesko.

H. MĄCZKA

Z
uzka

ZELENINOVÝ PUDING

Rozpočet pre 4 osoby: 30 g masla, 30 g krupicovej múky, 1,5 dl mlieka, 2 vajcia, 100 g zeleniny (mrkvka, petržlen, hrášok, zeler), mleté čierne korenie, soľ, petržlenová vňať, masla, muka na formu.

Do rozpusteného masla pridáme múku, trochu poprážime (nesmie zhnednuti), zelejeme studeným mliekom a uvaríme hustú kašu. Ešte do horúcej zamiešame po jednom žltky, soľ, mleté čierne korenie,

posekanú petržlenovú vňať a udusenú pokrájanú zeleninu. Masu necháme vyhlaďať a potom do nej zláhka zamiešame z bielkov ušľahaný tuhý sneh.

Malé kastrálky alebo pudinkové formičky dobrze vymastíme surovým maslom, vysypeme múku a do 2/3 naplníme masou. Dáme ich do väčszej nádoby s vodom, ktorá má siahať do jednej treťiny formičiek, a prikryté varíme na miernom ohni asi 20 minút. Uvarený pudink vylepíme na tanier alebo misu a hned podávame (nesmie vychladnúť).

Ako prílohy môžeme k nemu podávať zemiakovú kašu a kompot alebo zemiakovú kašu a žltkovú, pašítkovú, citrónovú, smo-

tanovú, kôprovú alebo bášmelovú omáčku.

CÍNSKA KAPUSTA
ZAPEČENÁ

Rozpočet pre 4 osoby: 2 hlávkky kapusty, voda, soľ, 1 lyžica masla, 2 zarovnané lyžice krupicovej múky, 2 dl mlieka alebo smotany, soľ, čierne korenie 2 vajcia, syr.

Očistenú, umyť kapustu uvaríme v slanej vode, vyberieme na sitko a necháme odkvapkať. Potom ju rozkrojíme na polovicu alebo na štvrtky, vložíme do vymastenej misy zo skla alebo do kastróla, zalejeme cestíkom, posypejme postrúhaným syrom a v rúre zapečieme.

Cestík: Do rozpusteného masla primiešame mú-

ku, zapeníme, zalejeme mliekom alebo smotanou, pridáme čierne korenie, osolíme a vymiešame na hladkú kašu. Ešte do horúcej zamiešame žltky a sneh z bielkov.

JEMNÉ HALUŠKY

Rozpočet pre 4 osoby: 400 g múky, soľ, 2 žltky, voda.

Do preosiatej múky pridáme soľ, žltky a toľko vody, aby sme dostali polotuhé cesto. Z cesta pomocou doštičky a priporového nožička hádzeme do vriacej osolené vody podlhovasté tenké halušky. Varíme asi 5 minút. Uvarené vyberieme dierkovanou vařechou, necháme odkvapkať a ešte teplé podávame.

ŽIVOT
CZASOPISMÓ
SPOŁECZNO
KULTURALNE
Ukazuje się
do 15 każdego
miesiąca

NEVIETE SI PORADIŤ S RÓZNYMI ŤAŽKOSŤAMI A ZÁLEŽITOSŤAMI, KTORÉ VÁS ROZČUĽUJÚ? NAPIŠTE NÁM NA ADRESU: REDAKCIA ŽIVOT, 00-372 WARSZAWA, UL. FOKSAL 13, ODPOVIEME VÁM A PORADÍME NA STRÁNKACH NÁŠHO ČASOPISU ALEBO LISTOM.

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce redagują: ADAM CHALUPEC — redaktor naczelny, Marian Kaškiewicz — z-ca red. nacz. oraz społeczne kolegium redakcyjne w składzie: František Bednarčík (Nowa Biala), Augustín Bryja (Lapsze Wyżne), Mirona Čižková (Zelów), Jozef Gribáč (Podwilki), Jozef Grigľák (Niepolomice), Vladimír Hess (Lublin), Bronislav Knapčík (Mikolów), Ján Kovalík (Zubrzica Dolna), Ján Kríšák (Krempachy), Wacław Luščinský (Zelów), Lýdia Msálová (Zubrzica Góra), Lýdie Mundilová (Kuców), Ignác Nižník (Myšlienky), Alžbeta Stojovská (Warszawa), František Svetlák (Lipnica Mała), Jan Svientek (Plekielink), Ján Spernoga (Warszawa), Růžena Urbanová (Gesiniec), Zofia Vasilelavová (Lapsze Niżne), Valerie Wojnarowska (Warszawa), Andrej Vojtas (Jurgów).

Tłumaczeniem i korektą jęz. czeskiego — Valerii Wojnarowska. Tłumaczeniem i korektą jęz. słowackiego — Alžbeta Stojovská. Weryfikacją stylistyczną tekstu słowackich — Ján Kacvinský. Korekta jęz. słowackiego — Ján Spernoga. Red.

Nadsyłanych rekopiów, fotografii i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo „Współczesne” RSW „Prasa - Księgarnia - Ruch”, 00-480 Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 28-24-11.

Adres redakcji: 00-372 Warszawa, ul. Foksal 13. Tel.: 26-44-49, 26-04-55, 26-42-57.

Cena prenumeraty krajowej: rocznie — 12 zł; półrocznie — 6 zł; kwartalnie — 3 zł. Prenumeraty przyjmowane są do dnia 10 každego miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty. Prenumeratę na kraj dla czytelników indywidualnych przyjmują Urzędy Pocztowe oraz listonosze. Wszystkie instytucje państwa i społeczne w miastach, zamawiają prenumeraty wyłącznie za pośrednictwem Oddziałów i Delegatur RSW „Prasa-Książka-Ruch”. Pozostałe — mające siedzibę na wsi lub w innych miejscowościach, w których nie ma Oddziałów i Delegatur — zamawiają prenumeraty za pośrednictwem Urzędów Pocztowych.

Prenumeraty na zagranicę przyjmuję: RSW „Prasa-Książka-Ruch”, Biuro Kolejowe Wydawnictw Zagranicznych, ul. Wronia 23, 00-840 Warszawa. Konto Nr 1-6-100024. Cena prenumeraty dla zagranicy jest wyższa od prenumeraty krajowej o 40%.

Oddano do sklepu 5.IX.74 r. Numer zamknięto 16.IX. 74 r.

Druk Prasowy Zakłady Graficzne RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-375 Warszawa, ul. Smolna 10. Zam. 1271. N. 3840. Nr indeksu 3361. W-53.

OPERATION SEVER GANSOVSKIY

V kavárně bylo potoprazeno. Nejdřív jsem sněd předkrm. Potom přinesla číšnici polévku. Položila ji na stůl. Jako by se bála, že o ně spálí. Vrhla přitom výrazný pohled na holohlaveno člověka, sedícího proti mně. Pokladní město také hleděla jako na tygráka. „Boji se,“ řekl ten člověk a I tit se do polévky.

„Koho?“ zeptal jsem se a nej-
přadnějším se ohlédl.
Pobavený se usklípl. „Jen počká-
te, takový oběd jste ještě nejee-
stě. Měl na sobě pomačkaný šedý
oblek a jeho plés pokryval jak-
si vlnou tmavou, kom-
potovou.

Vzal jsem do ruky lížci a nájdou jsem se přítom podíval zrcadla na zdi. Uviděl jsem v něm svou tvář, kterou jsem vše za portiérou u šamny vykukoval.

nejaký člověk se zotvírá fyziologicky podle charakteristického mohlo být jen ředitel kaváren. Všiml jsem si také, že výměnou členského poplašený pohled. Můj soused ten pohled asi vý-

"Znáj mne tu," ujistil mne bevedromě. "Určtě mi nedaj vreší bíttek. A co říkate polevce?"
Polevka byla výtěšná. Zázraď. Skoro jsem nevěřil vlastnímu ja-

ku. Po třech lžíčích jsem začal plnit mýšlet, proč tady renatachářka je. a proč nedává šéfkuchařku. view... Fantastický masový vývrať rýži na předhrátku talíři se ustech jen rozplýval. Taková řecká užívání v myslí jako valová premiéra.

„Neuvěřitelné,“ vykřikl jsi. „Nikdy bych tam tady nečekal...“
Člověk mě přešul nedba-
gestem. Měl vyblelé oči a je-
nesoustředený pohled.
„Co jste si objednal dál? B-

Kým na smetané? Tak já si je dam ky.”

Kýv na číšnici a řekl jí, že chce ten biftek rozmyslel a že necháky. Číšnice to přijala bez namíti, ale kupodivu i bez rámců. Opět vyměnila s ředitelem polohy plný obav a odbehla do kuchyně.

„Slysel jste někdy o operaci centra Petrenka?” obrátil se na mňuj spolustolovník. Zdálo se, že ve sdílené náladě.

„Hm... jen povšechně.“
„To bylo tak,“ řekl. „Jednorozec
to jistý mládence hasil na zá-
ním motocyklu a nějak se stalo tak-
měl měsi kolizi s nákladákem.
Letel asi třicet metrů ve vzdoru
a čírou ránu vložil do mozkového
dvore kliniky profesora Sklif-
ského. Motocykl na hadry a jí-
to krásně sundalo celou horní
lovinku lebky i s mozkem. Rez-
ko břitvou. Samozřejmě, že
okamžitě odnesli na sál. Slu-

SEVER GANSU

vou kříčekou a s měkkými, sladce krvavými misy uprostřed. Prisílo mi na mysl, že problém hromadného stravování se už podarilo nad očekávání úspěšně vyřešit a že je tudíž možné soustředit se plně na jiné úkoly. Nechápal jsem jenom, proč nestojí před kavárnou fronta a proč ostatní hosté hlasitě nejásají.

Můj náhodný známý snědl svijí

Čísniče přinesla kávu. Takovou jaká se snad vyskytuje jenom v Istanbulu. Kávu skutečně černou ale ne proto, že by byla přeprážaná.
„A nejen to,“ pokračoval hrdina, „Nejen že si smyslové orgány v měnily svá mozková centra, ony také pospojovaly navzájem.“
„Jak to?“

„Jen do toho!“
„Ne, ne, raděj ne.“
„Ale prosím vás, nejsme přece
malé děti!“

„Vaše tvář vyzvalová chut slané
okurky. Ne, ne, ne totlik slané,“ dou-
dal spěšně, „spíš rychlovačky. Al-
neberete to vážně. Jsem vzdána vý-
jmka a mé vidění svěrá...“

Rozhostilo se ticho. Nevím pro
ale ten člověk mi začal vadit. A
tím svým nemistným sebevědomím
„Je možné,“ řekl jsem, „že podle-
jímaté obraz světa věrně, což o t
Kromě ovšem chutových vjemů.
„Věrnost?“ ohradil se, „to sov-
Vždyť slyším organem, určeným pro
příjem svěla. Kromě jiného.“

Clovnk se hluoce zamyslel. Bylo vidno, že se jen nerad loučí s představou vlastní jedinečnosti, všiml jsem si, že mu na čele vystoupily drobné kapičky potu. Všiml jsem si rovněž, že ředitel s činicti nas stále napříate sleduje. „Ano,“ vzdechl nakonec, „ale stejně vidím to, co milujete. A vás obraz vzniká v mém sluchovém analyzátoru.“ Rozhodl jsem se, že budu tvrdý a nekompromisní.

„Ale celkově se všechně orientuji, není-iiz pravda?“

„Vlastně ano...“

„Tak vidíte. A přitom tvrdíte, že máte mozek naopak. Kdo vám to věbec řekl? Nevystříleli si z vás nahodou?“

Zacal se potit velmi silně. „Ne! vykrikli, „to se tedy myslíte. Existují rentgenové snímky. To spojení různých smyslů se taky nedá.“

Clovek se hluoce zamyslel. Bylo vidno, že se jen nerad loučí s představou vlastní jedinečnosti. Všiml jsem si, že mu na čele vyšlo stoupily drobné kapicky potu. Všiml jsem si rovněž, že ředitel se císnici nás stále napjatě sleduje. „Ano,“ vzdychl konec, „ale stejně vidím to, co miluvíte. A vás obraz vzniká v mém sluchovém analyzátoru.“ Rozhodl jsem se, že budu tvrdý a nekompromisní. „Ale celkově se výtečně orientujete, není-liz dravda?“ „Vlastně ano.“ „Tak vidíte. A přitom tvrdíte, že máte mozek naopak. Kdo vám to všebe řekl? Nevyštřelili si z vás náhodou?“ Začal se potít velmi silně. „Ne! vykřikl, „to se tedy mylité. Existuje různých smyslů se taky nedá jinak vysvětlit, a za třetí,“ — ted se dokonce usmál — „objevily se také určité smysly dosud nezná-“

Clověk se hlučně zamyslel. Bylo vidno, že se jen nerad loučí s představou vlastní jedinečnosti. Všiml jsem si, že mu na čele vyšpluly drobné kapičky potu. Všiml jsem si rovněž, že ředitel s čísničí nás stále napratě sleduje. „Ano,“ vzdychl nakonec, „ale stejně vidím to, co mluvíte. A vás obraz vzniká v mé sluchovém analyzátoru.“

Rozhodl jsem se, že budu tvrdý a nekompromisní.

„Ale celkově se výšečně orientujete, není-liž pravda?“

„Vlastně ano...“

„Tak vidíte. A přitom tvrdíte, že máte mozek naopak. Kdo vám to všebeč řekl? Nevystrělili si z vás náhodou?“

Začal se potít velmi silně. „Ne! vykřikl, „to se tedy myslí. Existují rentgenové snímky. To projeví různých smyslů se taky nedají prokázat, a za tretí,“ — ted se dokonc usmál — „objevily se také určité smysly dosud neznámé.“

„Co?“

„Nové, dosud neznámé smysly. Třeba smysl pro váhu.“ Co je to za Smysl pro váhu? Co je to za

Clovek se hluoce zamyslel. Bylo vidno, že se jen nerad loučení s představou vlastní jedinečnosti. Všiml jsem si, že mu na čele vyšlo stoupily drobné kapíčky potu. „Vášml jsem si rovněž, že ředitel s čísniči nas stále napíatale sleduje.“ „Ano,“ vzdychl alespoň, „ale stejně vidím to, co miluvíte. A vás obraz vzniká v ménn sluchovém analyzátoru.“ Rozhodl jsem se, že budu tvrdý a nekompromisní.
„Ale celkově se výtečně orientujete, není-iž pravda?“
„Vlastně ano...“
„Tak vidíte. A přitom tvrdíte, že máte mozek naopak. Kdo vám to všebeč řekl? Nevystřílíli si z vás nahodou?“ Začal se polit velmi silně. „Ne!“ vykřikl, „to se tedy myslí. Existují rentgenové snímky. To spojení různých smyslů se taky nedá jinak vysvetlit, a za třetí,“ — ted se dokonce usmál — „objevily se také urátečné smysly dosud neznámé.“ „Co?“ „Nové, dosud neznámé smysly. Třeba smysl pro váhnu? Co je to za smysl?“ „Já vám to dokážu,“ řekl a zdálo se, že se docela uklidnil. „Obráťte se a vy zatím něco udělete. Cokoli.“

Clověk se hlučně zamyslel. Bylo vidno, že se jen nerad loučí s představou vlastní jedinečnosti, všiml jsem si, že mu na čele vystoupily drobné kapičky potu. Všiml jsem si rovněž, že ředitel s čísničí nás stále napatě sleduje. „Ano,“ vzdychl nakonec, „ale stejně vidím to, co mluvíte. A vás obraz vzniká v mémem sluchovém analyzátoru.“

Rozhodl jsem se, že budu tvrdý a nekompromisní.

„Ale celkově se výšečně orientujete, není-liž pravda?“

„Vlastně ano...“

„Tak vidíte. A přitom tvrdíte, že mate mozek naopak. Kdo vám to vůbec řekl? Nevystřelili si z vás náhodou?“

Začal se potít velmi silně. „Ne! vykřikl, „to se tedy mylíte. Existují rentgenové snímky. To projektní různých smyslů se taky nedají vysvetlit, a za třetí,“ — ted jsem dokonče usmál — „objevily se také urátky smysly dosud neznámé.“

„Co?“

„Nové, dosud neznámé smysly. Třeba smysl pro váhnu.“

„Smysl pro váhnu? Co je to za nesmysl?“

„Já vám to dokážu,“ řekl a zdálosé, že se docela uklidnil. „Obráťte se, že se zatím něco udělaje. Chápe vás?“

Obrátil se zadý a já jsem rychle vytáhl z kapsy saka malou lavičku voňavky.

„Flakon,“ oznámil ten člověk.

Clověk se hlučně zamyslel. Bylo vidno, že se jen nerad loučí s představou vlastní jedinečnosti, všiml jsem si, že mu na čele vyšpluly drobné kapičky potu. Všiml jsem si rovněž, že ředitel s činnici nás stále napáte sledují. „Ano,“ vzdychl nakonec, „ale stejně vidím to, co mluvíte. A vás obraz vzniká v mém sluchovém analyzátoru.“

Rozhodl jsem se, že budu tvrdý a nekompromisní.

„Ale celkově se výčěně orientujete, není-iž pravda?“

„Vlastně ano...“

„Tak vidíte. A přitom tvrdíte, že máte mozek naopak. Kdo vám to věděl řekl? Nevyštřelili si z vás ráhodou?“

Zacal se potít velmi silně. „Ne!“ vykřikl, „to se tedy mylité. Existuje i rentgenové snímky. To projektní různých smyslu se taky nedají vysvětlit, a za třetí — ted se dokonče usmál — „objevily se také určité smysly dosud neznámé.“

„Co?“

„Nové, dosud neznámé smysly. Třeba smysl pro vánu.“

„Smysl pro vánu? Co je to za nesmysl?“

„Já vám to dokážu,“ řekl a zdálo se, že se docela uklidnil. „Obráťte se, a vý zatím něco udělete. Cokoli.“

Obrátil se zadý a já jsem rychle vytáhl z kapsy saka malou lalvičku vonavky.

„Flakon,“ oznámil ten člověk. Teprve potom se ke mně obrátil. Vypadalo to jako oftepany jarmanecí trik.

„A jestě ta váha,“ usmál se. „Do-

Cílověk se hlučně zamyslel. Bylo vidno, že se jen nerad loučí s představou vlastní jedinečnosti, všiml jsem si, že mu na čele vystoupily drobné kapičky potu. Všiml jsem si rovněž, že ředitel s činíci nás stále napřatě sleduje.

„Ano,“ vzdychl nákonc, „ale stejně vidím to, co mluvíte. A vás obraz vzniká v mémem sluchovém analyzátoru.“

Rozhodl jsem se, že budu tvrdý a nekompromisní.

„Ale celkově se výtečně orientujete, není-iž pravda?“

„Vlastně ano...“

„Tak vidíte. A přitom tvrdíte, že máte mozek naopak. Kdo vám to všechno řek? Nevystříleni si z vás náhodou?“

Zacal se potít velmi silně. „Ne!“ vykřikl, „to se tedy mylité. Existuju rentgenové snímky. To spojení různých smyslů se taky nedá jinak vysvětlit, a třeba třífi,“ — ted se dokonce usmál — „objevily se také určité smysly dosud neznámé.“

„Co?“

„Nové, dosud neznámé smysly. Třeba smysl pro váhu.“

„Smysl pro váhu? Co je to za nesmysl?“

„Já vám to dokážu,“ řekl a zdalo se, že se docela uklidnil. „Obráťte se a vy zatím něco udělejte. Cokoliv.“

Obrátil se zadý a já jsem rychle vytáhl z kapsy saka malou lanvíčku vonovávky.

„Flakon,“ oznámil ten člověk. Teprve potom se ke mně obrátil. Vypadalo to jako otrepaný jarmanecí trik.

„A jestě ta váha,“ usmál se. „Do volejte?“

Vzal flakon a potěžkal jej v dlaní.

Clovnk se hluoce zamyslel. Bylo vidno, že se jen nerad loučí s představou vlastní jedinečnosti, všiml jsem si, že mu na čele vyšplily drobné kapičky potu. Všiml jsem si rovněž, že ředitel s činnictvem nas stále napříze sleduje.

„Ano,“ vzdychl nakonec, „ale stejně vidím to, co milujete. A vás obraz vzniká v mém sluchovém analyzátoru.“

Rozhodl jsem se, že budu tvrdý a nekompromisní.

„Ale celkově se výtečně orientujete, není-iž pravda?“

„Vlastně ano...“

„Tak vidíte. A přitom tvrdíte, že máte mozek naopak. Kdo vám to všebe řekl? Nevystříleli si z vás náhodou?“

Zacal se potít velmi silně. „Ne!“ vykřikl, „to se tedy mylíte. Existuju rentgenové snímky. To spojení různých smyslů se taky nedá jinak vysvětlit, a za třetí,“ — ted se dokonce usmál — „objevily se také určité smysly dosud neznámé.“

„Co?“

„Nové, dosud neznámé smysly. Třeba smysl pro váhnu.“

„Smysl pro váhnu? Co je to za nesmysl?“

„Já vám to dokážu,“ řekl a zdalo se, že se docela uklidnil. „Obráťte se a vy zatím něco udělejte. Cokoliv.“

Obrátil se zadý a já jsem rychle vytáhl z kapsy saka malou lakovku voňavky.

„Flakon,“ oznámil ten člověk.

„Teprve potom se ke mně obrátil. Vypadalo to jako otrhaný jarmanecký trik.

„A ještě ta váha,“ usmál se. „Dovolíte?“

Vzal flakon a potěžkal jej v dlaní.

Clověk se hlučně zamyslel. Bylo vidno, že se jen nerad loučí s představou vlastní jedinečnosti, všiml jsem si, že mu na čele vyšlo stoupily drobné kapičky potu. Všiml jsem si rovněž, že ředitel s čísničí nas stále napřate sledují. „Ano,“ vzdychl konec, „ale stejně vidím to, co miluvíte. A vás obraz vznika v ménn sluchovém analyzátoru.“ Rozhodl jsem se, že budu tvrdý a nekompromisní. „Ale celkově se výječně orientuju, není-iž pravda?“ „Vlastně ano...“ „Tak vidíte. A přitom tvrdíte, že máte mozek naopak. Kdo vám to všecky řekl? Nevystříjili si z vás náhodou?“ Začal se potít velmi silně. „Ne!“ vykřikl, „to se tedy mylite. Existují rentgenové snímky. To projektní různých smyslů se taky nedají jinak vysvětlit, a za třetí,“ — ted se dokoncě usmál — „objevily se také určité smysly dosud neznámé.“ „Co?“ „Nové, dosud neznámé smysly. Třeba smysl pro váhnu.“ „Smysl pro váhnu? Co je to za nesmysl!“ „Já vám to dokážu,“ řekl a zdálo se, že se dceela uklidnil. „Obráťte se a vy zatím něco udělejte. Chodejte.“ Obrátil se zadý a já jsem rychle vytáhl z kapsy saka malou lahvičku voňavky. „Flakon,“ oznámil ten člověk. Teprve potom se ke mně obrátil. Vypadalo to jako ořepany jarmanecí trik. „A ještě ta váha,“ usmál se. „Dovolte?“ Vzal flakon a potěžkal jej v dlani.

„Tak vidíte. A přitom tvrdíte, že máte mozek naopak. Kdo vám to věbec řekl? Nevystříleli si z vás nahodou?“

„Vlastně ano...“

„Rozhodl jsem se, že budu tvrdý a nekompromisní. „Ano,“ vzdychl nakonec, „ale stejně vidím to, co miluvíte. A vás obraz vzniká v mém sluchovém analyzátoru.“

„Tak vidíte. A přitom tvrdíte, že máte mozek naopak. Kdo vám to věbec řekl? Nevystříleli si z vás nahodou?“

Začal se potít velmi silně. „Ne! vykřikl, „to se tedy myslí. Existují rentgenové snímky. To projení různých smyslů se taky nedá jinak vysvetlit, a za třetí,“ — ted se dokonce usmál — „objevily se také určité smysly dosud neznámé.“

„Co?“

„Nové, dosud neznámé smysly. Třeba smysl pro váhu.“

„Smysl pro váhu? Co je to za nesmysl?“

„Já vám to dokážu,“ řekl a zdálo se, že se docela uklidnil. „Obratím se a vý zatím něco udělete. Cokoliv.“

Obrátil se zadý a já jsem rychle vytáhl z kapsy saka malou lavičku vonavky.

„Flakon,“ oznámil ten člověk.

Teprve potom se ke mně obrátil. Vypadalo to jako otrepaný jarmanec trik.

„A, jestě ta váha,“ usmál se. „Dovolte.“

Vzal flakon a potěžkal jej v dlaní.

(Dokončení na str. 11)

Clověk se hlučně zamyslel. Bylo vidno, že se jen nerad loučí s představou vlastní jedinečnosti, všiml jsem si, že mu na čele vyšpluly drobné kapičky potu. Všiml jsem si rovněž, že ředitel s činnici nás stále napáte sledují. „Ano,“ vzdychl nakonec, „ale stejně vidím to, co mluvíte. A obraz vzniká v mém sluchovém analyzátoru.“

Rozhodl jsem se, že budu tvrdý a nekompromisní.

„Ale celkově se výšečně orientuje, není-iž pravda?“

„Vlastně ano...“

„Tak vidíte. A přitom tvrdíte, že máte mozek naopak. Kdo vám to všecky řekl? Nevystříleli si z vás náhodu?“

Zacal se potít velmi silně. „Ne!“ vykřikl, „to se tedy mylité. Existují rentgenové snímky. To projekni různých smyslu se taky nedají vysvětlit, a za třetí, — ted se dokonce usmál — „objevily se také určité smysly dosud neznámé.“

„Co?“

„Nové, dosud neznámé smysly. Třeba smysl pro vánu.“

„Smysl pro vánu? Co je to za nesmysl?“

„Já vám to dokážu,“ řekl a zdálo se, že se docela uklidnil. „Obráťte se a vý zatím něco udělejte. Cokoliv.“

Obrátil se zadý a já jsem rychle vytáhl z kapsy saka malou lanvičku vonavky.

„Flakon,“ oznámil ten člověk. Teprve potom se ke mně obrátil. Vypadalo to jako otrepaný jarmanecí trik.

„A ještě ta váha,“ usmál se. „Dovolte?“

Vzal flakon a potěžkal jej v dlani.

